
KANDESTØBEREN

APRIL / 2022

31. årgang, nr. 7

farlige relationer

Redaktører
Martine Villum Brumsbjerg
Jens Yago Bundgaard-Raundal

Administrator
Emma Lykke Vedstesen

Fællesredaktion
Allan Salih
Lene Hjøllund
Jesper Rasmussen
Jonas Gejl Kaas
Mette Skak
Mads Fabricius Grand

Adresse
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet
Bartholins Allé 7
8000 Aarhus C

Kontor
Bygning 1332, lokale 020

E-mail
kanden@ps.au.dk

Hjemmeside
www.ps.au.dk/kanden

Oplag
250 stk.

Skribenter
Allan Salih
Emma Pallesen Ib
Frederikke Rafn
Niels Munkholm
Oluf Å Heygum Bærentsen
Signe Glinvad Krogh
William Kierstein Nordby
Martine Villum

LEDER

AF MARTINE VILLUM BRUMBJERG OG JENS YAGO BUNDGAARD-RAUNDAL
martine.bumsbjerg@outlook.dk // jens.yago@gmail.com

Kære læser.

Vi, Jens og Martine, har overtaget Kandestøberen fra Jeppe og Kirstine og står nu bag roret på Kandeskibet, som vi vil forsøge at føre gennem både stilvande og storm, så Kanden fortsat vil sejle stabilt. Besætningen sætter fortsat et højt niveau for Kanden, og det er en ære at få lov at være en del af kandefamilien - og sågar stå i spidsen for den. Vi håber, at du, kære læser, vil følge med på rejsen.

Denne måneds blad kommer vidt omkring: af samfundsrelevant karakter kan du i denne måned læse et interview, hvor to ukrainere bosat i Danmark fortæller om deres situation lige nu. Derudover kan du læse om, hvordan Trine Villumsen, seniorforsker på DIIS, forstår den nuværende sikkerhedsliggørelse af europæisk energipolitik og til slut finder du en artikel om, hvordan udlandet har reageret på Ruslands invasion af Ukraine. I en anden boldgade kan du læse et interview af den danske rapper, Carl Knast, som giver dig et lille indblik i det univers, han har skabt omkring sin musik. Af mere eksistentiel karakter kan du læse et debatindlæg om, hvordan vi kvæler vores egen lykke ved at forsøge at give den kunstigt åndedræt konstant og hele tiden.

Temaet er, som du nok har opdaget, farlige relationer. En farlig relation kan være mange ting, og man kunne skrive en leder om mange farlige relationer. Oplagt er det at tage fat i krigen i Ukraine, men som du vil se i bladet, så fylder krigen i Ukraine

allerede en del - som det sig hør og bør. Jeg (Martine) ville ønske, at jeg kunne love, at bladene på et tidspunkt aldrig vil handle om krig, pandemier og andre katastrofer, men sådan som de sidste par år, ja, faktisk det sidste årti er forløbet, så må jeg nok bare erkende, at vores generation er blevet givet nogle tragiske kort på hånden. Jeg vil faktisk nødt til at sætte dine - eller mine egne - forventninger op til fremtiden. Simpelthen fordi fremtiden er en farlig relation i sig selv, som man faktisk ikke bør have forhåbninger til som sådan. Man kan have ønsker, og man bliver nødt til at tænke langsigtet og dermed tage for givet, at i morgen nok ser ud som i dag, men fremtiden er grundlæggende et farligt dyr.

Da pandemien ramte, troede vi alle, at det bare ville vare 14 dage, og så var den pandemiskid slået. Den forventning lignede lidt en enhjørning med regnbuer løbende ned ad mundvigene, da vi sad i december 2021 og så en tredje nedlukning rulle ud for øjnene af os. Vi kan ikke forvente os en dyt, og det er der aldrig nogen, der har lovet os, at vi skulle kunne.

Dermed ikke sagt at man ikke kan forsøge at ændre på situationer eller at tage kampen op i egen lejr. Der er fx ild i ungdommen, hvad angår frivilligt arbejde og aktivisme, og det er uden tvivl et lyspunkt - men har vi overhovedet et valg? Fortiden ånder os i nakken; vi skal rydde op efter tidligere generationers svineri ifht klimaet, og nu er Ukraine offer for en forstokket og grotesk

Nu må vi se, hvordan det går

---

mand, der bruger metoder, som hører sig middelalderen til. Det er en absurd tid at være levende i - og vi hører endda til den privilegerede klasse, som indtil videre og til dels kan stå som observatører ude på sidelinjen. Vi hjælper dog det bedste, vi kan, og det er faktisk også det eneste, vi kan gøre. Derudover kan Nato og EU forsøge at forebygge, at sådan en situation skulle kunne opstå igen på et senere tidspunkt i et andet europæisk land.

Jeg vil benytte lejligheden til at sige, at mine forventninger til fremtiden går på, hvad jeg tænker, at jeg kan finde af mad i mit køleskab i morgen tidlig. Og det, at jeg tør at forvente, at der er mad i mit hjem, når jeg står op i morgen, det er faktisk en meget stor forventning; det er en forventning, som det ikke er alle forundt at kunne sætte til tilværelsen.

Vi har et farligt forhold til forventninger. De skuffer os så tit, og vi skuffer sikkert også dem, når vi ikke gør det, som ellers ville være det logiske. Vi skuffer os selv, når vi forventer for meget og sætter uopnåelige krav til vores evner og muligheder. Vi skuffer hinanden, når vi sætter andre op på piedestaler og forventer os ting, som vi har bygget inde i vores egne hoveder, og som virkeligheden ikke kan matche. Forventer du en masse, vil du også skuffes. Alle skuffer over tid, som Minds synger - og det passer sgu faktisk.

Du kan forvente, at meget få ting bliver, som du havde tænkt, at de skulle blive. Jeg tør i hvert fald ikke at forvente mig noget af fremtiden længere. Det kan lyde sørgerligt, men man kan også vælge at se det som frigørende. Frigør dig selv fra forventningens fængsel.

Og nu slukker vi så lige for helikopteren og lander på jorden igen. April måned plejer for mig (Jens) at være den måned, hvor motivationen er lavest. De gode intentioner fra starten af semesteret er væk, og eksamener så langt ude i horisonten, at de ikke har nogen truende magt. Hvis du (læser) får læst alle teksterne til forelæsninger og holdtimer, så tager jeg hatten af for dig; akademisk er du et bedre menneske end mig. Men udover at være et lavpunkt for motivationen, så er april også den tid på året, hvor lyset trænger sig på, hvilket er dejligt. Så alt i alt, det hele taget i betragtning, så kan jeg ikke sige noget endegyldigt godt eller dårligt. Jeg kan kun sige, at vi må se, hvordan det går. Både på mikroniveau med Kandestøberen som forening med mig og Martine ved roret, med studiet og med livet i det hele taget. Vi ser.

Vi håber meget, at I vil tage godt imod os og vigtigst af alt; bladet.

God læselyst.

REDAKTIONEN

Allan Salih

Anne-Sofie Laugesen

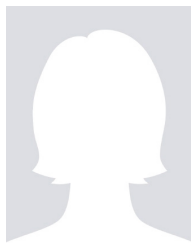
Astrid Mortensen

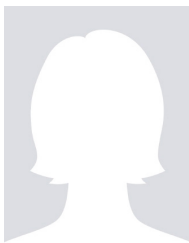
Emil Tornøe

Emilie T. Nygård

Emma Vedstesen

Emma Pallesen Ib

Esther Marie Enig

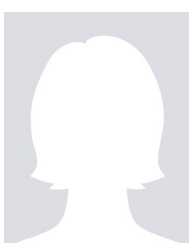
Frederikke Rafn

Jeppe Kjærgaard

Jens Yago
Bundgaard-Raundal

Julie Bottcher

Julie N. Mikkelsen

Kirstine Eklund

Lærke D. Kirkegaard

Mariam Molavyzada

Mathias Würtz Kolster

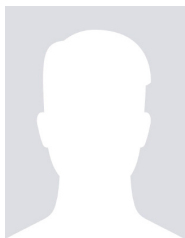
Martine Villum
Brumsbjerg

Maja Gerdes

Nathalie Zahle

Niels Munkholm

Oluf Á Heygum
Bærentsen

Signe Glinvad Krogh

Sophie Guldbæk Serup

William K. Nordby

Indhold

TEMA: FARLIGE REALTIONER

En farlig relation: Berlin, Rom og Moskva	6
Trine Villumsen Berling om europæisk energiforsyning	8
Interview: "Jeg troede, vi var blevet klogere siden 2. verdenskrig"	12

AKTUELT

Debat: En fodnote i historiebøgerne	18
Illusionen om det lykkelige individ vejer tungt på min generations skuldre	20
Carl Knast: "Jeg havde en idé om, at overbringe et budskab gennem en fornemmelse"	22

INDBLIK

Modersmålet som bro til det "mainstream"	26
Forskerstafetten: Risikoledelse i leveringen af velfærdsydelser	28

KLUMMEN

Gode råd og en krammer til fisken fra en fisk	30
Brevkanden	32
Musikmagistraten	34
Månedens quiz	38
Matricen	39

En farlig relation: Berlin, Rom og Moskva

AF WILLIAM KIERSTEIN NORDBY // williamnordby@hotmail.com

I Danmark er Ruslands invasion af Ukraine blevet mødt af fordømmelse fra hele det politiske spektrum. Men hvordan har reaktionerne været i udlandet på invasionen? I denne artikel dykkes ned i nogle af de bånd, der er mellem Moskva og partier og politikere i to af Europas største byer: Berlin og Rom.

Handel durch Wandel

I Tyskland er støtten til den russiske præsident, Vladimir Putin, særlig udbredt hos de to yderfløjspartier Die Linke og Alternative für Deutschland (AfD) i den tyske Forbundsdagen i Berlin. Die Linke har sine rødder i det gamle kommunistiske parti fra Østtyskland, og dermed har partiet i hele dets eksistens en orientering mod Moskva. Men medlemmer og tilhængere af Die Linke er også særlig glade for Moskva, fordi Putin har stået som en garant for en kritik af NATO, hvilket er en holdning, partiet deler. I modsætning hertil har AfD sit ophav i højrenationale miljøer i Tyskland, og AfD's medlemmer og tilhængere er særlig glade for Moskva, fordi Putin er stor modstander af EU og globaliseringen. Derfor er det heller ikke overraskende, at der ikke har været stor villighed hos de to partier til at tage afstand til Putin og Ruslands invasion af Ukraine.

Det er ikke kun hos de tyske yderfløje, hvor villigheden ikke er stor. De tidligere kanslere Angela Merkel (red., kansler for CDU fra 2005-2021) og Gerhard Schröder (red., kansler for SPD fra 1998-2005) har været store fortalere for "Handel durch Wandel" (dansk: "handel gennem forandring"), der har medført stadig tættere politiske og handelsmæssige bånd mellem Tyskland og Rusland. Schröder har dog taget samarbejdet skridtet videre og skabt stærke personlige bånd med Putin. I dag er de personlige venner, og Schröder og Putin er eksempelvis blevet set omfavne hinanden i forbindelse med Schröders 70 års fødselsdag i 2014, der blev afholdt i Skt. Petersborg.

Efter Schröder forlod tysk politik er han blevet ansat

i en række lukrative stillinger hos de russiske olie-selskaber Gazprom og Rosneft. Dog kom det alligevel som en overraskelse, at Schröder efter Ruslands invasion af Ukraine i et opslag på LinkedIn mandede til besindighed i Vesten. I opslaget opfordrede Schröder til ikke helt at "afskære de resterende politiske, økonomiske og civilsamfundsforbindelser, der findes mellem Europa og Rusland."

Efterfølgende er Schröder blevet stærkt kritiseret for ikke tage afstand til krigen i Ukraine og sine personlige bånd til Putin. Schröders udtalelser har medført, at de ansatte på den tidligere kanslers kontor i Berlin har opsagt deres stillinger, og flere i det tyske Socialdemokrati (SPD) har opfordret til at smide ham ud af partiet. Dette er dog en større bureaukratisk affære, hvorfor Schröder kun forlader SPD, hvis det er frivilligt. Yderligere har Schröder mistet sine æresmedlemskaber af en række foreninger og organisationer i Tyskland. Blandt andet har det Tyske Fodboldforbund (DFB) frataget Schröder sit æresmedlemskab med en begrundelse om, at han ikke deler samme værdier som DFB. Men Schröder har endnu ikke brudt sin forbindelse til Putin. Til gengæld er han begyndt at arbejde for en fredsaftale mellem Putin og Ukraine.

Salvinis 180 graders drejning

Men det er ikke kun i Tyskland, at støtten til Putin er særlig udbredt. I Italien har højrefløjslederen Matteo Salvini og hans parti, Lega, haft stærke forbindelser til Rusland. Partiet har været ideologisk knyttet til Kreml i kritikken af EU, men også økonomisk i så stor en grad, at partiet i flere år har været under efter-

forskning for at have modtaget ulovlig finansiering fra Rusland og for at have deltaget i hvidvaskning af oligarkers penge.

Salvini har i flere opslag på sociale medier tiljuble Putin. Men den 24. februar kunne man på Salvini's Facebookprofil se ham lægge blomster ved den ukrainske ambassade i Rom. Af mange i de italienske medier er han blevet kritiseret for at lave en 180 graders vending over for Kreml. Salvini's tiljubling af den russiske leder er heller ikke gået ubemærket hen i udlandet. I et italiensk charmeoffensiv i den polske by Przemyśl blev Salvini latterliggjort af den lokale borgmester. Under et interview foran en række lokale journalister sagde borgmesteren: "Jeg har en personlig besked til senator Salvini, som jeg vil tage til den polsk-ukrainske grænse med og se, hvad hans gode ven Putin har gjort." Samtidig trak borgmesteren en hvid t-shirt frem med Putins ansigt på brystet. En lignende t-shirt til den Salvini tidligere har optrådt med på sociale medier.

Derudover har den tidligere italienske premierminister, mediemogul og milliardær Silvio Berlusconi ligesom Schröder et personligt venskab med Putin. Dette personlige venskab mellem Berlusconi og Putin var tydeligt tilbage i 2015, hvor Berlusconi efter annektering af Krim og den efterfølgende folkeafstemning proklamerede, at afstemningen var demokratisk og valid. Dette var under et besøg i Sevastopol på Krim sammen med Putin. Dermed var Berlusconi den mest prominente vestlige politiker, der bakkede op om Ruslands annektering af Krim. Dette var på trods af stor kritik i Italien og i udlandet. Efterfølgende har Berlusconi dog været stille om Ukraine. Ingen kommentarer er indtil videre kommet fra Berlusconi i forbindelse med Ruslands

invasion af Ukraine. Det nærmeste, man kommer en kommentar fra Berlusconi, er, at han sammen med Salvini tog på en restaurant på Via della Moscova i Milano to dage efter Ruslands invasion af Ukraine. Her kan selve gadenavnet stå som en kommentar.

Dog er det ikke kun den italienske højrefløj, der er blevet kritiseret for sin ageren i forhold til Rusland. Siden sovjettiden har der været stærke politiske og økonomiske rødder mellem Italien og Rusland. Dette har medført en stor afhængighed af russisk gas i Italien, hvilket kom særlig til udtryk i de dage, hvor europæiske statsledere diskuterede hvilke sanktioner, som de skulle indføre mod styret i Moskva. Den italienske premierminister, Mario Draghi, var en af de sidste, der stod tilbage for en russisk udelukkelse af betalingssystemet SWIFT. Draghi gjorde dette med begrundelsen om, at han frygtede for de økonomiske konsekvenser for den italienske økonomi, hvis Rusland modsvarede med at lukke for gassen. Italien og Draghi blev som resultat heraf latterliggjort på sociale medier for, at Italien fortsat vil have muligheden for at sælge dyre Gucci-tasker til russiske oligarker. Men efter et telefonopkald med den ukrainske præsident, Volodymyr Zelensky, ændrede Draghi og Italien holdning.

Trine Villumsen Berling: “Vi har ikke forstået før nu, at selvforsyning ikke betyder, at man undgår internationale dynamikker på energiområdet”

INTERVIEW AF EMMA PALLESEN IB // 201809455@post.au.dk

Under månedens tema kigger vi på de mere langsigtede konsekvenser af den russiske invasion for Europa og Danmark. Kandestøberen har talt med Trine Villumsen Berling, der er sikkerheds- og energipolitisk ekspert hos Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS). Hun fortæller, at allerede i 1994 udtalte Jevgenij Primakov, der senere blev russisk premierminister, at Ruslands militære magt måtte suppleres af en strategisk energiekseport. Men det faktum slog ikke for alvor igennem i Vesteuropa før nu, i kølvandet på Ruslands aggression. Vi risikerer at stirre os blinde på gassen, siger Berling, og vurderer, at initiativet realistisk set kommer til at kompromittere den grønne omstilling

Hvad er historien bag Ruslands energiekseport til Europa og Nord Stream-projekterne, og hvilken effekt har krigen i Ukraine haft?

De to linjer har forskellige politiske historier. Ved Nord Stream 1 var der ikke en sikkerhedspolitisk diskussion, slet ikke i Danmark. Vi godkendte som de første, at man måtte bygge i dansk farvand. Der var nogle kritiske røster i Baltikum og Polen, men det blev hurtigt dysset ned, og så startede man ellers med at bygge Nord Stream 1. Den stod færdig til at sende gas direkte til Tyskland i 2012. Derefter ville Gazprom gerne fordoble den kapacitet, der var i Østersøen, og det blev til Nord Stream 2. Efter Krim blev annekteret i 2014, og man var begyndt at se et Rusland, der opførte sig i uoverensstemmelse med internationale normer, kom der et politisk spil om Nord Stream 2. Dette skyldtes både, at USA på det tidspunkt var meget investeret i at begrænse Ruslands energidominans, og Danmark, som følte sig meget tæt allieret til USA, var det eneste land i Østersøen, hvor Nord Stream skulle igennem nationalt søterritorium og man dermed havde juridisk hjemmel til at gøre indsigelse. Så Danmark bliver en vigtig brik, fordi man forsøgte at sætte en stopper for den russiske fordobling af russisk gas gennem Østersøen.

Opførelsen af gasledningerne har været særligt vigtigt for Tyskland, der skulle ud af deres kulforbrug

af klimamæssige årsager, samtidigt med, de havde valgt at træde ud af atomkraft. Da Joe Biden tiltrådte som amerikansk præsident i 2021, skete der dog et skift vedrørende Nord Stream 2 i USA. Selvom der var udtalt skepsis over for projektet hos begge amerikanske partier, valgte Joe Biden at give projektet grønt lys sidste sommer, fordi det alligevel var så tæt på at stå færdigt til trods for sanktioner (og Danmarks skærmydsler). Nord Stream 2 blev så bygget færdig relativt hurtigt, og lå til godkendelse i det tyske system. Men det blev den så faktisk ikke i november måned. Bundesnetzagentur udsendte en pressemeddelelse om, at ledningen ikke levede op til de tyske regler. I forbindelse med andre problemer med Rusland, såsom forgiftningen af Aleksej Navalny, har Merkel til stadighed afvist at afslutte projektet ud fra et argument om, at det var handel, ikke sikkerhedspolitik.

Men så den 22. februar, da Rusland anerkendte Donetsk og Luhansk som selvstændige republikker, fik det den nye tyske kansler Olaf Scholz til at reagere og meddele, at Nord Stream 2 ”bliver taget ud af godkendelsesprocessen”. Det er også fordi, der havde været et regeringsskifte i mellemtiden, og den nye udenrigsminister Annalena Baerbock repræsenterer De Grønne, der har været særligt kritiske over for Nord Stream 2. Det var sådan, europæisk og vestlig enighed blev reinstalleret - med en meget

tysk og underspillet meddelelse. Men EU er fortsat 40% afhængig af russisk gas. Når man stopper Nord Stream 2, stopper man dog ikke noget gas, fordi den aldrig var kommet i gang. Vi står stadig, som vi stod før krigen. Så kom der pludseligt nogle røster fra russisk side, der som svar på Nord Stream 2-suspensionen ville lukke for Nord Stream 1, og den har jo kapacitet til at transportere en tredjedel af den europæiske import. Så det er klart, så blev vi bange i Europa. Så kunne vi pludselig se, at vores husstande, vores virksomheder, vores industri er fuldstændigt filtret ind i en afhængighed af russisk gas. Det ramte hårdt.

Men man burde have forudset det, fordi man jo i årevis har kunnet se, at afhængigheden er blevet større og transitlandet Ukraine, er blevet negligeret. Den kapacitet, der skulle køre gennem Ukraine, blev langsomt lavere og lavere, og det er kun fordi Nord Stream 2 blev så forsinket, at de stadig har en aftale. Så det har hele tiden fra russisk side været en strategisk manøvre at bruge gas som et våben. Det sagde Primakov i sin funktion af chef for den russiske udenrigsefterretningstjeneste faktisk også i 1994. Essensen var, at de er ikke stærke nok militært, og dermed nødt til at bruge energi som et udenrigspolitisk instrument eller våben. Det vandt ikke rigtigt genklang - i hvert fald ikke i Danmark eller Vesteuropa, men man hørte det i Polen. Også i Baltikum tog man det til sig. De har forsøgt at blive frie af russisk gas i mange år. Så nu står vi med et EU, der i sidste uge kommer med denne "REPowerEU"-plan, hvor man siger, at inden nytår skal vi have skåret to tredjedele af russisk gas væk. Altså, det er jo virkelig voldsomt, næsten urealistisk. Men det er den plan, der er lagt.

Man forsøger panisk at finde en løsning. Det nyligt fremlagte dokument indeholder flere nye planer for, hvordan man undgår at omstillingen kommer til at gå ud over bæredygtigheden. Planerne angår mestendels gassen - men vi får jo også olie, kul og biomasse fra Rusland. Det er der så ikke helt så konkrete planer på. Men gassen er blevet symbolsk, sandsynligvis fordi Nord Stream-historien har været

så højt på dagsordenen. Den er blevet symbolsk på den fejlfortolkning, EU har lavet af russisk energipolitik, og vi føler derfor, vi skal ud af den med det samme. Vi ser en plan om at bygge mere infrastruktur til modtagelse af flydende naturgas andre steder fra. Det kommer så til at betyde en opskalering af

» Vi står midt i en grøn omstilling, som i forvejen vil blive svær og lige nu, som presset øges [...], er der en meget stor risiko for, at vi kommer til at bygge fossil infrastruktur, som låser os i mange årtier fremadrettet

infrastrukturen inden for EU, fordi vi lige nu ikke har rør med kapacitet til at fordele gassen rundt i EU. Derudover har vi også set i Danmark, at man eksempelvis har foreslået fra olie- og gasbranchen, at man skal kigge på nogle af de felter i Nordsøen, man tidligere er blevet enige om ikke at udvinde, såsom Xana-feltet. Det kan man jo ikke sige er grønne løsninger. Det er bare at erstatte gas med gas. Vi har desuden fået udmeldinger fra andre lande såsom Belgien og Tyskland, at man ikke kommer til at kunne trappe ud af kernekraft med den hastighed, man tidligere havde regnet med.

Panikken indenfor EU og gassens symbolske status gør, vi har fået stirret os blinde på at gøre os fri af netop den. Den var egentlig tiltænkt en omstillingsrolle i skiftet til vedvarende energi. Det ved Rusland også godt, de er allerede begyndt at bygge gas- og olielinjer til Kina. Så det helt store strategiske blik det havde Rusland allerede. Det går ud på, at de skulle have en slags "Pivot to China" ligesom man har talt om USA's "Pivot to Asia". Hvis vi ender vores forbrug af russisk gas, fremskynder vi bare den proces, og står selv tilbage med olie og kul, som jo er nogle værre former for fossile brændsler. Så vi står midt i en grøn omstilling, som i forvejen vil blive svær og lige nu, som presset øges, og hastigheden i beslutningerne bliver så sammenpressede, er der en meget stor risiko for, at vi kommer til at bygge fossil infrastruktur, som låser os i mange årtier fremadrettet i noget, vi egentlig havde besluttet vi skulle udfase.

Så du ser ingen måde, hvorpå man kunne udnytte det politiske stemningsskift til at fremskynde den grønne omstilling, som nogle kommentatorer siger? Kunne kernekraft være en løsning?

Kernkraft bliver kaldt fossilfrit, hvilket er definitionelt rigtigt, men det betyder ikke, det er risikofrit. Der er stadig et affaldsproblem omkring atomkraft, som vi ikke har en løsning på. I Danmark har kernkraft meget negative konnotationer, men i mange andre lande anses det som en måde at være autonom og selvforsynende på. I Polen, hvor man længe har set russisk energi som en trussel, blev beslutningen om kernkraft rykket op i det nationale sikkerhedsråd. De har længe haft planer om at bygge kernkraftværker ved Østersøens kyst, planer, der blev reaktiveret i 2015. Vi kommer nok til at se flere år med kernkraft i lande, hvor det allerede er etableret, såsom Tyskland og Belgien, samt et push for kernkraft flere andre steder i Europa, som også var der før krigen.

Den grønne omstilling ligger stadig øverst på EU's dagsorden, men energipolitik er blevet sikkerhedsliggjort, ligesom man så i Polen. Vi ser det nu som en eksistentiel trussel, der skal afværges gennem energiteknologi. Til det kan man kun sige, at den grønne teknologi ikke så langt fremme, at den umiddelbart kan overtage fra gassen. Der er nogle danske projekter på tegnebrættet, såsom energier i Nordsøen, der vil kunne give millioner af europæiske husstande bæredygtig energi hvert år, når de er byggede. Det er et kæmpestort prestigeprojekt for Danmark. Og der er også nogle, der har været ude og sige, det er nu, vi skal skalere op, vi skal asfaltere mens vi bygger og forsøge at sætte det i søen nu. Og det er jo en grøn løsning; den er bare ikke færdig endnu. Og vi står over for kravet fra Europakommision om at være ude af gas til nytår. Reelt kræver vi mere af vores energipolitik, end den kan. Selv med kendt teknologi, som vi vil kunne bruge til at udvinde Xana-feltet, vil der gå tre-fem år, før vi kan tage det i brug, altså væsentligt senere end til nytår. Det er samme problematik med vindmølleparker og andre vedvarende energiformer - sidste sommer bidrog de danske vindmøller ikke med grøn energi,

fordi det blæste ikke nok. Rundt i Europa var der også ugunstige vejrforhold og andre faktorer, som efterlod os med en energikrise allerede i efteråret. Så selvfølgelig skal vi forsøge at opfinde lagringen af grøn energi, så hurtigt vi kan, men som vi står lige nu med hastighedskravet, er det mest realistiske, at vi ender med de "gamle løsninger".

Sikkerhedsliggørelsen, du nævner eksempelvis, er sket i Polen, er det noget, vi også kommer til at se i højere grad Danmark?

Vores statsminister har selv sagt, at energipolitik er sikkerhedspolitik nu. Det er ekstremt vigtigt, at det har rykket så højt op i Danmark også. Jeg tror, Danmark vil forsøge i den nuværende situation at gøre, hvad vi kan for at hjælpe Europa ud af denne situation. Så det er ikke nok, at Tyra-feltet kommer op at køre næste sommer, og vi så er selvforsynende igen. Vi har ikke forstået før nu, at selvforsyning ikke betød, man undgår internationale dynamikker på energiområdet. Og der kan jeg fornemme, at der nu er kommet en anden, mere konstruktiv tone, blandt andet i forhold til at fokusere på Xana-feltet. Politisk kunne det blive problematisk, eftersom den nuværende regering blev valgt ind på den grønne dagsorden, men vi har jo allerede set SF gå på kompromis med nedrustningen, der ellers var et kardinalpunkt for dem. Så mon ikke man kan lade klimapolitik vige for sikkerhedspolitik på den korte bane. Skal jeg kigge i krystalkuglen, vil jeg sige der er en realistisk chance for, det sker. Sidste uge kom der et stort udbud på Power-to-X-projektet. Det er en teknologi, som f.eks. energierne, som skal kunne omdanne vindstrøm til grøn brint. Det er selvfølgelig, fordi man gerne vil holde fast i nogle klimaambitioner. Men den begrænsende faktor er stadig teknologien, og der tror jeg man sandsynligvis vil foretrække den ene fugl, man har i hånden i Nordsøen, frem for fem fugle, man bliver lovet af teknikere flere år ud i fremtiden. Så jeg tror, at Danmark er på vej ind i Europa på den energipolitiske bane på en helt ny måde - men jeg tror desværre også, at det kommer til at føre til mere fossil infrastruktur i Danmark.

POLITOLOGISK BOGFORMIDLING

- HVIS DU FAR FOR LIDT FRA 12 TIL 1

Kære studerende på IFSK

Tak til alle jer, der var med til at gøre PB's generalforsamling 2022 til en særlig god aften. Vi er nu seks nye bestyrelsesmedlemmer, der er ved at finde os til rette i de nye poster:

Forpersoner: Jeppe Kjærgaard og Astrid Amalie Mortensen

Socialudvalg: Freja Frida Overgaard Brems og Marcus Junker

Koordinationsudvalg: Ida Gadensgaard og Anna Christine Weidner

Vi glæder os til at sælge en masse billigt pensum, samt dele kaffe og hygge ud.

Kom og sig hej til os i PB hver dag fra 12-13.

- Den nye PB bestyrelse 22/23

”Jeg troede, at vi var blevet klogere siden 2. verdenskrig”

AF MARTINE VILLUM BRUMSBJERG // martine.brumsbjerg@outlook.dk

---

D. 24. februar 2022 vågnede vi alle op til nyheden om, at Rusland havde invaderet Ukraine. Det rystede os, gjorde os bange og omdannede vores ellers almindelige samtaler til militære analyser og udveksling af forestillinger om en ny verdensorden. Som dansker har situationen været uvirkelig at være vidne til, og det er svært ikke at forestille sig, hvordan det mon ville være, hvis der udbrød krig i Danmark. Én ting er at forestille sig, hvordan det må føles; en anden ting er, hvordan det rent faktisk mærkes hos de ukrainere, der nu står tilbage, mens deres fædreland overtages af en fremmed magt. Millioner af mennesker er på flugt, familier splittes ad, og så er der desværre dem, som ikke kommer ud på den anden side af krigen med livet i behold. Det er en barsk tid, for der er krig i Europa - der er krig i Ukraine. Jeg har talt med Viktoriia Pasiuchenko og Roman Boichuk, som begge er fra Ukraine, om hvordan de oplever tiden lige nu, så du kan få et indblik i deres situation som ukrainere bosat i Danmark.

Kan du fortælle lidt om din baggrund?

Viktoriia

Jeg er 32 år, og jeg bor i Vejrum, som er en lille by mellem Struer og Holstebro. Jeg har boet i Danmark i 8 år, og til dagligt formidler jeg folk til Danmark - også fra Ukraine. Jeg har været medejer af et formidlingsfirma og har arbejdet i formidling i fire år, men i januar startede jeg min egen virksomhed. Jeg formidler folk til landbrug men også til andre brancher fx forskellige fabrikker og rengøring.

Roman

Ja, altså jeg er 33 år, og jeg har boet i Danmark i 12 år. Jeg bor i Horsens kommune, og jeg arbejder til hverdag som ingeniør.

Hvorfor kom du til Danmark?

Viktoriia:

Jeg kom som landbrugspraktikant i 2013 og arbejdede på en svinegård. Planen var, at jeg skulle arbejde her, få noget erfaring og så komme tilbage til Ukraine, men i slutningen af 2013, eller starten af 2014, starter krigen i Ukraine, så jeg besluttede at blive i Danmark. Så jeg gik i skole for at lære sproget og har arbejdet ved siden af som rengøringsassistent. Derefter har jeg formidlet folk til Danmark.

Roman

Det var for at få arbejde.

Forventede du at situationen ville eskalere, sådan som den er nu?

Viktoriiia:

Aldrig. Jeg havde aldrig forventet at én mand eller ét land ville beslutte sig for at komme til et andet land og prøve at overtage det. Jeg troede, at vi var blevet klogere siden 2. verdenskrig.

Roman

Nej, det havde jeg aldrig set komme.

Har du familie tilbage i Ukraine og hvordan har de det?

Viktoriiia

Ja, desværre. Jeg har mor, far, søskende og bedsteforældre der. Jeg snakker med min familie om morgenen og om aftenen. Så snakkede jeg med min bedstemor i morges, og hun græd så meget, fordi hun var vågnet kl 5, fordi hun kunne høre bombardementer. Hun vidste ikke, hvad det var, men efterfølgende læste jeg i nyhederne, at det var russiske raketter som blev affyret af vores ukrainere. Det er forfærdeligt, og jeg kan slet ikke forestille mig, hvad hun føler, for hun bor alene, og bedstefar er død. Det er hårdt for dem, selvom de ikke er i den zone, hvor der direkte er krig.

Roman

Ja, det har jeg. Det er min lillebror og mine forældre. De har det okay. Min lillebror og mor deltager i frivilligt arbejde så meget de kan, så det er hele landet, der står så samlet, som det kan. Der er stor enighed blandt befolkningen.

Hvor bor din familie?

Viktoriiia

Min familie bor i Vinnytsia, og det er centrum af Ukraine, så vores by er heldigvis ikke blevet bombarderet lige så meget som de andre byer i Ukraine såsom Kyiv, Kharkiv og Mariupol. Vi er blevet bombarderet to gange på den første dag af krigen; vi har en lille lufthavn i Vinnytsia og en lille fabrik som laver våben. Og så bombarderede de en anden gang, hvor de bombede det af lufthavnen, der var tilbage, så der er ikke mere tilbage, så vi er ikke så hårdt ramt af krigen, men vi får rigtig mange ukrainere som flygter fra krigszoner til Vinnytsia, så lige nu er der

ingen ledige lejligheder i Vinnytsia.

Roman

I den vestlige del af Ukraine.

Tænker din familie at komme ud af Ukraine for fremtiden?

Viktoriiia

Nej, de bliver. De har besluttet at blive og forsvare landet og hjælpe de flygtninge, som kommer til os. Bedstemor går over i kirken hver dag for at hjælpe. De samler også forskelligt tøj ind og hjælper vores soldater.

Roman

Nej, ikke indtil videre.

Hvornår og hvordan fik du nyheden om at russerne havde invaderet Ukraine? Hvad var din reaktion?

Viktoriiia

Jeg sov, som jeg plejer, og om morgenen ringer min telefon, og det er bedstemor. Hun fortæller, at hun er på hospitalet, og at krigen er startet i Ukraine. Jeg kunne slet ikke forstå det; hvorfor er der krig, hvorfor er hun på hospitalet? Bedstemor var blevet så bange, fordi den lufthavn i nærheden af os, var blevet bombarderet, og hun fik så højt blodtryk, at hun blev hentet af ambulancen. Hun fik det rigtig dårligt. Jeg troede ikke på det i starten, men så tændte jeg for fjernsynet, og de viste, at der var krig i Ukraine. Jeg græd flere timer i streg, fordi jeg ikke vidste, hvad jeg skulle gøre. Jeg sidder her og kan ikke hjælpe min familie, og jeg har rigtig gode venner tæt på Kyiv. Så hvad skal jeg gøre? Det var så stor en frustration.

Roman

Ja, altså jeg tændte min telefon, og så kunne jeg se, at der var en kollega, der havde skrevet, at 'nu er det begyndt'. Jeg skal bare finde ud af, hvad vi gør. Jeg er jo formand for en hjælpeorganisation, vi hedder *Bevar Ukraine*. Det har stor betydning for det arbejde, vi laver. Jeg skulle lige forstå det, og så forberede os på, hvordan vi håndterer, at der kommer en masse behov. Vi skal sende en masse hjælp til Ukraine.

Vi har sendt 30 lastbiler til Ukraine efter situationen eskalerede. Der er mange børn. Generelt børn og kvinder. Jeg ved, at der er en masse frivillige, der hjælper dem.

Hvad er jeres forventninger til fremtiden ifht krigens varighed?

Viktoriiia

Vi håber alle, at det slutter meget snart. For det første forsøger Zelenskij at snakke med Putin og finde en løsning og en anden ting; vi håber alle, at verdenen bliver træt af at se, at Rusland bare slår en masse civile ihjel, og at alle får nok, så vi kan få hjælp fra andre lande. Det skal stoppes hurtigt muligt.

Roman

Vi forventer nogle måneder - mindst én, men det kommer selvfølgelig an på Vestens reaktion, og hvad Rusland kan finde på.

Hvordan er relationen mellem russerne og ukrainerne for tiden?

Viktoriiia

Jeg vil svare dig helt ærligt. Vi kan ikke tåle at snakke sammen. Jeg er et fornuftigt menneske, jeg har to høje uddannelser, og jeg kan godt forstå, at alle russere ikke er med Putin - men de har overtaget mit land. Jeg kan se hver eneste dag hvor mange civile, der dør fx i teatret i Mariupol. Lige nu kan jeg ikke tåle at snakke med dem, sådan er det også for mange ukrainere i Danmark. Der er forskellige grupper på Facebook, hvor der både er russere og ukrainere, og lige nu er der krig mellem dem. Der er også en rigtig høj procentandel af russerne, der er med Putin, og som tror på den specialoperation, som Rusland kalder det, hvor de hjælper Ukraine med at blive frit. Så vi har ikke gode forbindelser med russerne lige for tiden.

Roman

Jeg tror, at de russere, der bor i Danmark, er med på, at det er krig og ikke bare en militær operation - og at det er fuldstændig uacceptabelt. Det er faktisk ikke min oplevelse, at der er splittelse. Der er selvfølgelig altid nogle, der kan finde på at være for invasionen, men generelt kender jeg flere russere, der har demon-

streret sammen med ukrainere og generelt hjælper til. Det gælder også hviderussere. Jeg tror, at hele Vesten er samlet på samme side.

Mændene skal blive tilbage for at gå i krig. Kender du nogen som er blevet indkaldt?

Viktoriiia

Ja, min fætter. Han er i krig lige nu tæt ved Mariupol. Jeg får billeder af ham næsten hver dag, og han skriver, hvordan han har det. Det er rigtig hårdt - især når jeg ser, hvordan de sover om natten. Det er krig, det er ikke en leg. Det er rigtig hårdt. Jeg har også en veninde tæt på Kyiv, og jeg hørte sidst fra hende d. 5. marts. Hun bor i Ivankiv, og russerne har overtaget den by. De har slet ikke lys i huset eller telefonforbindelse, så hun sidder alene i huset, for hun har sendt sin mand og sine børn til grænsen den første dag, d. 24. februar og hun har besluttet at blive hjemme, for hun har nogle forretninger, som hun har brugt hele sit liv på at bygge op, og hun vil forsvare dem. Så hun besluttede at blive i huset og forsvare landet. Jeg kan slet ikke forestille mig, hvordan de laver mad, og hvor de får mad fra. Der er ikke noget lys, der er ikke nogen telefonforbindelse. Jeg ved heller ikke, hvordan det er med varmt vand. Jeg har det rigtig svært med det.

Roman

Nej, min bror blev ikke indkaldt, så han arbejder stadig.

Kan du komme med gode råd til, hvordan vi kan hjælpe ukrainske flygtninge?

Viktoriiia

Jeg hjælper de ukrainere, der kommer til Struer kommune. Jeg sidder i en taskforce i kommunen og hjælper dem, som vi har taget imod. Lige nu har vi 130, som er kommet til vores kommune. Vi har hjulpet dem med alt fra senge til mad, og især børnene er klar til at lave noget. Vi har et gammelt børnehus i Struer, hvor der bor 40, som jeg er ansvarlig for. Så vi gik en tur med de 40 i Struer. I går tog vi også til Struer Gymnasium, hvor der er rigtig mange russisk talende elever, der gerne vil hjælpe, så jeg tog dem i alderen 15-20 år med, og så besøgte vi Struer Gymnasium, så de fik mulighed for at få nogle

forbindelser, hvis de skal starte på gymnasiet - det er der jo nogen, der skal. Det var rigtig hyggeligt. Drenge skal i badeland i dag, og i morgen har en lokal mand arrangeret en tur ved Kilen. Den lokale mand, Henrik, har arrangeret at nogle også har bagt kage og har sørget for sodavand. Vi prøver at integrere dem i vores samfund og lære dem, hvordan det fungerer i Danmark.

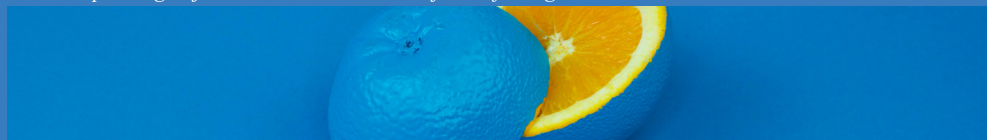
I går på gymnasiet var de så glade for ikke at blive spurgt ind til krigen, for det er svært at blive ved med at snakke om den. Vi er jo også bare almindelige mennesker. Når de er kommet til Danmark, er børnene klar til at lege. Jeg har lavet en aftale med min naboer, som er meget kreative, om, at jeg kommer med børnene på onsdag, og så laver vi noget kreativt, og så lærer vi dem et par ord på dansk, for børn er gode til at lære sprog. De keder sig, for de har så meget energi de børn. Jeg tror, at alle andre steder, hvor der kommer ukrainere, er børnene klar til, at danskerne laver noget med dem. Gå en tur med dem fx, mange af dem kan snakke engelsk. Lav noget kreativt med dem, kom med en kage. I sidste uge kom en lokal med en kage med ukrainske flag i, og de blev så glade. Der er rigtig mange ting, som man kan gøre.

Roman

Ja, på hjemmesiden supportukraine.dk, der kan man finde ud af, hvordan man hjælper bedst. Det er dejligt, at der er så mange, der gerne vil hjælpe. Det vigtigste er bare at sige, hvor vigtigt det er at få krigen stoppet. Det er dejligt, at vi står sammen og er enige om det, men hvis der ikke kommer noget ud af den enighed, og hvis vi kun arbejder på konsekvenserne af Ruslands angreb såsom flygtninge og ødelæggelse, så får vi ikke fred. Vi skal lægge et pres på Putin, så vi stopper krigen endegyldigt. Jeg ved godt, at vi har gjort meget, men der er stadig meget, der kan gøres.

Fakta: Konflikten i Ukraine

Invasionen af Ukraine fandt sted d. 24. februar 2022 og markerer en skelsættende begivenhed i Rusland og Ukraines relation til hinanden. Konflikten er dog ikke ny. Rusland og Ukraine har i mange år haft et særligt forhold på godt - og særligt ondt. I denne korte sektion får du et overblik over baggrunden for den krig, som vi ser udspille sig i øjeblikket. Vi dissikerer konflikten for dig.

Den kolde krig

1922-1991: Rusland og Ukraine er begge en del af Sovjetunionen. 1954: Ledelsen af Sovjet vælger at tilføje Krim til Den Ukrainske Sovjetrepublik. 1991: 90% af befolkningen i Ukraine stemmer for uafhængighed og Ukraine erklærer sig som selvstændig stat. Moskva godtager at Krim forbliver en del af Ukraine.

Intern splittelse; EU eller Rusland?

November 2013: Demonstrationer begynder på Maidan-pladsen i Kyiv pga præsident Janukovitsj's beslutning om at lave en aftale med Rusland og ignorere en associeringsaftale med EU. Ukraine ligger i et spændingsfelt mellem EU og Rusland, og er derfor internt splittet mellem disse to. I øst er flest for russisk samarbejde (Krim bl.a.), i vest er flest for europæisk samarbejde. 22. februar 2014: Præsident Janukovitsj afsættes som præsident pba uroligheder og splittelse i landet. Rusland mener, at Vesten har hjulpet nynazister bl.a. med at fjerne en demokratisk leder. 27. februar: Det lokale parlament på Krim udskriver en folkeafstemning; skal Krim høre til Ukraine eller Rusland?

Annekteringen finder sted

28. februar: Russiske militærstyrker tager kontrollen over knudepunkter på Krim. 1. marts: Dumaen giver Putin tilladelse til at anvende militær magt i Ukraine. 16. marts 2014: Valget afholdes. Valgdeltagelsen er 83,1% og 97% stemte for indlemmelse i Den Russiske Føderation. Valget anerkendes ikke af Ukraine eller Vesten, da valget er ulovligt iflg den ukrainske forfatning, og mulighederne på stemmesedlen stod ikke mellem Ukraine eller Rusland, men mellem to

former for løsrivelse fra Ukraine, hvilket også gjorde valget problematisk, da der som sådan ikke var noget at vælge imellem. 17. marts: Krim søger om optagelse i Den Russiske Føderation.

18. marts: Putin byder Krim velkommen i føderationen på et pressemøde og har dermed annekteret Krim. EU indfører sanktioner mod Rusland.

Krigen begynder for alvor

April 2014: Krig mellem den ukrainske hær og pro-russiske oprørere i provinserne Donetsk og Luhansk. Februar 2015: Minsk-aftalen indgås. Det er en fredsaftale. Den brydes senere på året.

17. december 2015: Putin indrømmer, at det russiske militær har støttet de pro-russiske oprørere. 20. maj 2019: Volodymyr Zelenskij vælges som præsident. December 2019: Zelenskij og Putin mødes for at forhandle og snakke sammen. Deres udgangspunkt var Minsk-aftalen fra 2015. De kom ikke til enighed om en løsning.

Optrapning af konflikten

Foråret 2021: Rusland placerer 100.000 soldater på grænsen til Ukraine. 28. november 2021: Rusland placerer yderligere 92.000 soldater ved grænsen.

30. november: Rusland kræver en juridisk garanti for, at Ukraine aldrig bliver optaget i NATO.

17. januar 2022: Rusland gennemfører militærøvelser i Belarus.

Eskalering af konflikten

21. februar: Putin meddeler, at Rusland anerkender Donetsk og Luhansk som uafhængige. 24. februar: Putin meddeler, at Rusland har iværksat en militær operation i Donbass-regionen. Invasionen begynder.

BLIV GRATIS MEDLEM AF FACCA OG FÅ INDSIGT I DEN VIRKELIGE VERDEN

FACCA er en studenterorganisation på Aarhus BSS, som har til formål at styrke forholdet mellem studerende og nogle af de mest spændende virksomheder i Danmark. Vi er f.eks. partner med Finansministeriet, Nationalbanken, Ørsted, McKinsey, BCG og Bain.

Gennem vores events i Aarhus og ture til København tilbyder vi vores medlemmer at få spændende indsigter i relevante temaer, og samtidig skaber muligheden for at møde og snakke med vores partnere.

Connect with FACCA

FORDELE VED ET FACCA MEDLEMSKAB

Ved at blive medlem af FACCA vil du hurtig få en bred vifte fordele til at komplementere dit studie på Aarhus Universitet.

EKSKLUSIVE EVENTS

bliv inviteret til indsigtfulde events med vores partnere som omhandler de nyeste trends inden for konsulentverdenen.

NETWORKING

Til vores events får du muligheden for at netværke med vores partnere og andre ambitiøse studerende.

JOBANK

som medlem får du adgang til vores eksklusive jobbank, hvor vores partnere tilbyder både studiejobs, fuldtidsjobs og praktikpladser.

Finance and Consulting Club Aarhus

Facca_bss

Facca.dk

Debat:

En fodnote i historiebøgerne

AF ALLAN SALIH // allansalih1@gmail.com

Den 1. juni skal vi i Danmark stemme om forsvarsforbeholdet til EU. Dette har længe været en våd drøm at få afskaffet for flere danske karrierepolitikere, der ønsker at fortsætte deres karriere i international politik, når de nu engang bliver anklaget for at bryde grundloven og ikke kan klare et genvalg. Afskaffelse af forsvarsforbeholdet er dog ikke tilstrækkeligt til at rette op på den kurs, vi har sat.

Europa har lammet sig selv. Har gjort sig selv ugyldig, ubrugelig og irrelevant og som Europa sætter sejl mod forglemmelighedens kyster, har alle alt for travlt med at minde sig selv om en imperial storhedstid – i stedet for at rette kursen. Vi har gjort os afhængige af Big Brother USA i alt hvad angår national sikkerhed, og vi følger efter dem i nærmest alt andet på den internationale fløj. Europa har mistet handlingskraft, og hvis vi ikke gør noget snart, så vil vores indflydelse og rolle på denne jord ikke være mere end en fodnote.

Hvad skete der med Europa? Vi må jo ikke glemme hvilken placering, Europa har taget i historien. Europa tog placeringen som verdens centrum – på godt og ondt. Og hvad indebar *det* så? Vestlig filosofi sprænger til minde. Idéen om individuel autonomi og negativ frihed som i allerhøjeste grad kan tilskrives antikkens Grækenland. Det moderne repræsentative demokrati som udsprang af romerlov og de katolske konsilier. Og verdens største stormagt Kina førte en politik om inkrementalisme, byggede store mure og nedlagde deres flåde, fordi de var verdens centrum og ikke havde behov for at sejle hen til andre, da alle kom til dem. Mens det skete fokuserede europæerne på innovation, byggede store flåder og satte til søs. Vi blev opdagelsesrejsende i denne verden, som i dag virker så lille, men som den gang virkede uendelig stor. Vi satte ud og fandt en verden, som ingen havde regnet med eksisterede. Om så det var kineserne, der satte ud, ville verdenen havde fremstået lige så fremmed og

forunderlig. Men det gjorde de ikke, de søgte indad, mens vi søgte udad.

Historiens gang var dog ikke kun positiv. Den verden, vi fandt langt væk fra Europas kyster, var lidt for fremmed og over de næste mange hundrede år begyndte vi at tage mere og mere af den for os selv, indtil hele jorden var under europæiske bannere. På den anden side stoppede filosofi og kultur ikke i Europa, mens det blev brændt ned alle andre steder. Oplysningstiden bragte humanisme – et alternativ til dogmatiske moralske principper, som tillagde mennesket værdi. Ligeledes opstod idéen om universelle menneskerettigheder, som spiller en stor rolle i værdigrundsættet for de fleste, oplyste demokratier i dag.

”Europa har ikke brug for USA

Så kom den industrielle revolution, som endegyldigt stemplede de europæiske imperiers dominans over verdenen, som hurtigt forbigik selv de rigeste lande i østen. En sand storhedstid i Europæisk historie, men så fik vi også virkelig travlt med at dræbe hinanden med to verdenskrige, som satte Europas rolle på sidelinjen, og en ny bipolar verdensorden opstod med Sovjetunionen og USA i spidsen. Så faldt kommunismen, og historien endte, så vidt Fukuyama så verdenen den gang. Det Amerikanske hegemoni har stået ved det meste af vores liv, men The Rise of China har endelig sat en ende på det. Og Europa står nu med valget, om vi vil stå bag USA i en ny bipolar verdensorden eller sætte vores eget præg på den fremtid, vi går i møde ved en gang for alle at løsrive os fra USA.

Nu kommer vi til den vigtigste grund til, at vi skal afskaffe forsvarsforbeholdet. Europa har siden anden verdenskrigs ende stået i USA's skygge. Europa er ikke andet end USA's køter, og mens USA ligeså stille bliver mere og mere træt af Europa, prøver vi som vilde galninge at humpe USA's ben i håbet om, at de ikke forlader os.

Problemet er, at tingene er vendt helt på hovedet. Europa har ikke brug for USA! Vi bør vende ryggen til dem og sikre, at vi ikke bliver glemt på den internationale scene. Vi bør ikke leve i stille accept og lade USA og Kina styre showet. Europa må genvinde en position, hvor vi ikke blot er medløbere til historiens gang men med til at forme den. Dette kan vi kun gøre sammen.

Intet land i Europa er stort, stærkt eller rigt nok til at matche USA og Kina. Men sammen kan Europa sætte sig som disse supermagters ligemænd. USA har intet på Europa! Men alligevel er alle bange for tanken om, at USA kunne forlade NATO. Den kolde krig er slut, og Rusland er svag. Vi har ikke brug for, at USA skal beskytte os, vi kan beskytte os selv. Det er på tide, at Europa vokser op og smider suttekluden. Det kan vi kun gøre ved at stille os væk fra USA, og hvis nødvendigt, skal vi gå så langt, som at melde os ud af NATO. Det ville ikke være ideelt, men hvis det er, hvad der skal til for, at vi kan tage os sammen, må det være den vej, vi skal gå.

Vi skal dog huske, at det her handler ikke om NATO, nej, det handler om det første skridt, vi må tage. Vi må nemlig fjerne forsvarsforbeholdet. Kun hvis vi i EU sætter en samlet front, som er handlekraftig, og bærer et enkelt ansigt, så kan tage vores berettigede rolle i det internationale samfund. Det kræver dog

en fælles hær. Danmark kan ikke stå alene, det tror jeg alle ved. Danmark er et lille land med en lille økonomi. Det, vi bare ikke lige så ofte taler om, er, at Tyskland heller ikke kan stå alene. Det samme gælder Frankrig og sågar Storbritannien, selvom det ikke er gået op for dem. Vi har alle brug for hinanden, hvis vi skal have en jordisk chance. Europas storhedstid er slut, men vi har ikke sagt vores sidste hurra. Briterne tror, at de kan stå alene i denne verden. Derfor meldte de sig ud af EU. De tror stadig, at det britiske imperium står stærkt. De tror, at de stadig styrer de syv verdenshave. De er så overbeviste om deres imperiale fantasi, at de ikke ser, hvordan deres udmelding af EU har sat dem på kurs til at blive reduceret til den størrelse, landet var fra 1000 år siden. Det er kun et spørgsmål om tid, før Skotland forlader unionen, derefter Nordirland, og hvem ved med Wales. Til sidst vil England stå alene i deres sølle en-mands-union og spørge sig selv, hvor deres imperium blev af.

Det europæiske projekt, EU, er så meget mere end blot et projekt om et indre marked; det er vores fremtid. Hvis vi ikke handler, vil despoter som Putin betvivle vores styrke og presse på den svage union. Til stærke mænd som Putin bør vi vise, at Unionen står stærkt, og ikke lader sig skubbe rundt af despotiske bøller. Vi må vise vores styrke - ikke blot økonomisk, ikke blot i blød magt, men i hårdt militært isenkram og mobilisering på tværs af hele Unionen.

Illusionen om det lykkelige individ vejer tungt på min generations skuldre

AF SIGNE GLINVAD KROGH // signekrogh99@hotmail.dk

Den 10. marts vågnede jeg til nyheden om, at flere og flere unge mistrives, herunder særligt kvinder: 52% af kvinder og 31% af mænd under 24 år føler sig stressede. Desuden har over en tredjedel af danske kvinder og over en femtedel af mændene et dårligt mentalt helbred. Jeg bliver frustreret, når jeg hører de tal, og jeg mener virkelig, at samfundet bør tage en stor del af ansvaret i denne sammenhæng. Svaret på ulykken findes i samfundsstrukturernes utopiske idealer for at være succesfuld, ambitiøs, drevet af passion og ikke mindst lykkelig.

Er du egentlig lykkelig? Ellers kan det være, du skal se en psykolog

Vi, som generation, er opdraget med endeløse muligheder for at opnå lykken: Vil du til Afrika og hjælpe fattige børn, læse på universitetet eller noget helt tredje? Så længe du er dygtig og elsker det, du laver, kan alt lade sig gøre. Problemet er bare, at det efterlader en illusion til unge i dag om, at man skal og *bør* elske, hvad man laver, for at leve et meningsfyldt liv. DU skal finde det, du brænder for og elsker, og så skal DU blive rigtig dygtig – helst så dygtig, at du udmærker dig på den ene eller den anden måde. Det giver min generation og de fremtidige unge en hidtil uset frihed til at vælge banen for fremtiden. Det er jo i sig selv en fed udvikling, og gudskelov for, at samfundet ikke er lige så rigid, som det var engang. Når det så er sagt, så tror jeg også, at der er aspekter ved friheden og ambitionen om det lykkelige liv, som er negativt for unges mentale helbred. Svend Brinkmann skrev delvist om dette, da han gav

en række faktorer, som han mener, har været medvirkende til den triste udvikling. Der er to af de faktorer, som jeg føler et behov for skabe mere opmærksomhed omkring, nemlig individualisering og psykologisering. Individualisering forstået på den måde, at vi har alle muligheder for at få succes i dag, og dermed også for at fejle som unge mennesker. Psykologisering sker så, når vi føler vi begynder at fejle og søger psykolog til nogle følelser, som tid-

ligere var noget, vi ville holde i familien eller ved venner. Det fælles problem, som de to fænomener har er, at de deler en præmis om, at meningen med livet er at være succesfuld og lykkelig.

Du skal *selv* finde vej i karrieren, familielivet og den personlige udvikling - og det hele må gerne gå lidt tjept, samtidig med at du gerne skal føle dig glad hele vejen, ellers burde du nok søge psykolog. Føles det rigtigt i maven, brænder du for dit studie, dine livsvalg, og er du virkelig lykkelig?

Er du lykkelig nu? ... Hvad med nu?

Det kan give et enormt pres hele tiden at sætte spørgsmålstegn ved sin egen lykke. Det er godt at mærke efter engang i mellem, og man skal ikke gøre noget, der føles fuldstændig naturstridigt for én. Men jeg tror samtidig, at det er for stort et pres at lægge på livet, at man skal være lykkelig i samtlige aspekter af ens liv. Måske er det ikke meningen, at man skal være lykkelig hele tiden. Måske er det faktisk en mission, der er dømt til at fejle? Det er en lidt misforstået tilgang til ens hverdagsstrivsel, som jeg selv erklærer mig knaldhamrende skyldig i. Jeg har selv gået til psykolog, og det var en kæmpe stressfaktor for mig, at jeg gik med følelsen af at være forkert, fordi jeg jo burde være lykkelig? Jeg har jo venner, kæreste og familie, som elsker mig, og jeg har et studie, som jeg er glad for. Og alligevel kunne

jeg ikke finde ud af at være lykkelig? Men hvad jeg senere har indset er, at meningen med livet ikke er, at man skal føle sig lykkelig, hver gang man spiser sin klapsammen rugbrød, sidder til 70-års fødselsdag eller hver eneste dag på studiet. Måske er lykken mere en følelse, man er heldig at opleve i momenter af sit liv, frem for noget man skal være konstant.

Jeg tror, at vi som generation skal aflære hele det mantra med, at man skal gøre det, som ubetinget gør én lykkelig, på trods af at vi er vokset op i en tid med selvhjælpsbøger og konstant eksponering af lykkeidealer gennem sociale medier. Det er alt for stort et pres at sætte på sit liv og på sine omgivelser. For hvem fanden er lykkelig hele tiden?

Jeg tror også, at dette er essensen af den stigende psykologisering af samfundet. Hvis du føler dig ængstelig i dag, så har *du* angst, eller hvis du føler dig ked af det, så er *du* deprimeret. Det giver selv-

følgelig langt hen ad vejen en god hjælp, at man er blevet klogere på diagnoser, men det kan også sygeliggøre almindelige *livssymptomer*. Når de negative ting sygeliggøres og psykologiseres ved det enkelte individ og ikke samfundet, giver det store konsekvenser for den enkelte, som så føler, at de *selv* har fejlet deres måde at leve livet på. At de har fejlet i deres jagt på den lykke, som vi ellers har så gode forudsætninger for at opnå.

Så hvad er vejen frem for vores unge? Jeg har ikke svaret til dig, men jeg tror, at vi skal blive bedre – som samfund - til at ikke kun at placere ansvaret hos individet, men nærmere bør tage et blik på de rammer, der udgør individets kontekst.

Carl Knast: ”Jeg havde en idé om at overbringe et budskab gennem en fornemmelse”

AF MARTINE VILLUM BRUMSBJERG // martine.brumsbjerg@outlook.dk

Måske du engang har stået og råbt med på nummeret Stank til en fest. Det kan også være, at du engang er cyklet op ad Randersvej en kold morgen med Hold Kæft i ørene for at samle den nødvendige energi til at trampe videre i pedalerne på trods af en urimeligt stejl bakke som modstander. Det kan også være, at du ikke aner, hvad det er, jeg skriver om. Uanset hvad, så giver dette interview dig mulighed for at få et indblik i, hvem der ejer den stemme, som du måske har lyttet til. For den stemme ejes ikke blot af en vild og uforudsigelig rapper, der sommetider rapper på et sprog, man kunne kalde ”pistolsk”. Den ejes af en rapper med en mission med sin musik, en bevidsthed om sit ståsted og en side, som ikke blot kan placeres i kategori med overophedede fester kl fire om morgenen.

For efterhånden lang tid siden stod jeg til Danmarks Største Fredagsbar pakket ind i en mængde af mennesker, som gjorde mig blind og døv, fordi jeg desværre ikke er blevet skænket særligt lange ben. Efter noget tid hører jeg noget, der lyder som en, der bjæffer. Jeg blev tilpas nysgerrig til, at jeg om natten, da jeg gik hjem, brugte tid på at lede efter kunstneren – jeg kan ikke forklare hvorfor, for jeg hørte ikke teksten eller musikken ordentligt. Til gengæld ved jeg, at grunden til at jeg blev så fangt af den musik, som jeg fandt den nat i september, var teksterne, stemningen, Hold Kæft og en No Face-reference. Det var Carl Knasts Spotify, jeg blev ledt ind på dengang.

Jeg møder Carl Knast i Mølleparken på en lidt forvirrende dag i marts, hvor solen ikke rigtigt vil erkende kulør. Dagen før havde han optrådt til Gaffa-Prisen i Musikhuset, som jeg en smule flovt forklarede, at jeg ikke havde deltaget i, fordi jeg ikke havde penge til det, hvortil Carl svarer, at han heller ikke ville have råd til at komme til sin egen koncert. Det kendetegner meget godt den ydmyg Carl Knast, som jeg møder den dag.

Carl Knast er en ung rapper, der bl.a. er kendt for nummeret Stank, som hittede voldsomt i 2020. I hans diskografi findes der dog meget andet, og det er svært at sætte hans musik i en boks, fordi lydbilletet godt kan finde på at skifte ham, bedst som man

troede, at man havde regnet den ud. I oktober 2021 udgiver Carl Knast EP'en *Opus*, der bl.a. indeholder nummeret Computerfelj (jeg har stavet det rigtigt, bare rolig), som for alvor sætter en tyk streg under Carls alsidighed som kunstner.

Carl Knast fortæller, at han altid har interesseret sig for musik. Da han fik sin første computer, blev han fanget af alle de muligheder, der var – som han siger: *Jeg var god til at bruge tid alene, og når man er alene, keder man sig, og når man keder sig, så finder man på noget at lave.*

Interessen for musik førte ham naturligt i en bestemt retning, som holdt ved: *Jeg begyndte at producere for 15 år siden, men da jeg var 21, fandt jeg ud af, at musikkonservatoriet eksisterede og tog en bachelor i sangskrivning og komposition, og det, tror jeg, gav mig lidt mere selvillid ifht at holde fast i den retning.*

En ting er at have en generel interesse for musik, men interessen for rap og hiphop kom særligt i 7. klasse: *Jeg opdagede en rap-gruppe i 7. klasse, som hed Sort Stue, som lavede aktivistisk rap, og det vendte min verden fuldstændig. Det væltede min verden. Derefter begyndte jeg at opsøge musikmiljøet selv; købe noget pot og tage ind i ungdomshuset og ryge med folk. Så begynder jeg at møde nogle danske rappere bl.a. Kværn, Khal Allan, Tue Track og Peder, og så blev jeg en del af den danske hiphop-undergrund.*

At Carl Knast blev fanget af hiphop og rap, og selv opsøgte miljøet for senere at gå mere målrettet i musikkens retning, er der flere, der siden har nydt godt af. Jeg var til stede i Pumpehuset i København ved Carl Knasts første headliner-koncert tilbage i oktober, og der var ingen tvivl om, at hele salen ikke ville have været hans musik foruden. For nyligt blev Carl Knast også nomineret til årets nye navn ved Zulu Awards, og han har lavet musik med andre store kunstnere bl.a. Andreas Odbjerg, Tobias Rahim, og

Bai-D.

Når man nævner rap eller hiphop, har mange sikkert forskellige forestillinger om, hvad det indeholder eller bør indeholde. Det kan være, at der gerne skulle være noget tekst om at være den, som alle kvinder vil være i nærheden af eller at være den med den største tegnebog i Danmark. Men et særligt kendetegn hos Carl Knast er indholdet af anime-referencer: *Det hjælper mig til at tænke i nogle baner, som jeg ellers ikke tænker i, fortæller han.*

Det er muligt at finde små forskellige referencer hist og her til anime, hvis man er bekendt med den genre. No Face og Kenzo Tenma er bl.a. at finde i teksterne. På *Opus* kan man også finde nummeret Shinigami, som er en reference til Death Note:

”Jeg fornemmer, at folk ved, hvor jeg står politisk, og den bevidsthed kan jeg godt lide

Det, jeg godt kan lide ved Death Note, er, at der ligger en kommentar til animationskunsten i Death Note i og med, at den er meget socialrealistisk – det er paradoksalt for mig, for de fleste bruger tegnninger til at lave alt det, de kan forestille sig, og den her er ret socialrealistisk, og det eneste overnaturlige er shinigamien, der er en japansk, mytologisk dødsgud.

Om *Opus* fortæller Carl også, at processen var anderledes, fordi han ønskede at gøre op med normerne om, at lyrik skal afbilde noget konkret: *Idéen kom af, at jeg var i en periode, hvor jeg var lidt stødt over, at lyrik skal afbilde noget konkret - hvis man sammenligner det med produktion, hvor man ligesom godt kan afbilde en følelse, og det kan være rigtigt. Der gælder nogle andre regler med lyrik, og*

der havde jeg en idé om, at jeg ville prøve at gøre op med det. Det var ret hårdt, det var ret indviklet at lave. Jeg havde en idé om at overbringe et budskab gennem en fornemmelse.

I Carl Knasts diskografi kan man finde Stank, som jeg nævnte tidligere, og også Please Ik Doe På Mig, som overordnet set handler om hårde stoffer. Hvis man ser Carl Knast som en, der udelukkende laver festmusik, så er Opus noget andet og lytteroplevelsen føles mere intim. I virkeligheden giver det ikke mening at sammenligne tidligere udgivelser med Opus, for de er så forskellige fra hinanden. Man skal mere bevidst gå ind til Opus, når man lytter til den, og undersøge den verden, som man bliver lukket ind i. Carl fortæller, at det betyder noget særligt for ham at få ros for Opus: *Jeg har lidt skrevet den, mens jeg havde skriveblokada, så den var ikke særlig sjov at lave, den var meget hård at lave. Jeg var tyndet af forventningspres og rev hele tiden de sider over, som jeg skrev. Jeg kan mærke, at det vejer noget andet, når jeg får tak for Opus.*

Derudover har han fundet en måde at skelne mellem personer, der virkelig er dykket ned i hans musik og dem, som måske kun har festet til hans musik: *Jeg siger jo Carl Knast flere steder i min musik, så derfor ved jeg også, at dem der dyrker min musik, og dem, der måske kun fester til min musik eller ikke har dykket ned i det på samme måde, kalder mig noget andet. Der er dem, der siger Carl Knast og dem, der siger Carl Kna-ast. Det er blevet et godt pejlemærke; om folk siger Carl Knast eller Carl Kna-ast. Det er ikke fordi, jeg bliver provokeret af, at folk siger Kna-ast, men det siger ofte noget om mennesket bag og temperamentet på en måde.*

Udover Shinigami kan man også finde Tokyo på Opus, som er spækket med japanske referencer. Især en linje springer i ørene, når man lytter til Tokyo og forsøger at finde en mening – som netop kan være svær at finde, når man er vant til at lyrik ofte kommer med konkrete svar eller afbildninger. Linjen lyder: *Tør ik være en Tessa, mere en omvandrende Dr. Kenzo Tenma.* Kenzo Tenma er en karakter fra anime-serien, Monster – men hvorfor tør Carl Knast ikke at være en Tessa? *Tessa er et kæmpe forbillede.*

Jeg tror ikke, at jeg tør at blive så kendt som hende. Og så siger jeg jo efterfølgende: "Tør at tage det beat ingen ellers vil have". Det er jo også en slags mod. Jeg tror også, at det bare er en konstatering af, at jeg laver blød rap. Det er mere profilen; at turde at være så kendt og at turde at være det forbillede. Det ved jeg ikke, om jeg tør, svarer han.

Ligesom Tessa har Carl Knast en vrede over den sexismen, som fortsat er at finde ude i samfundet. Den vrede mærker man tydeligt på nummeret Hold Kæft, som specifikt omhandler voldtægt og overgreb. Hold Kæft kan bedst beskrives som et tungt blæsevej, der suser om dine ører, mens du nærmest kan mærke dråber af spyt, der lander i nakken på dig. En linje lyder bl.a. *Gir' ik' en fuck for en sexist, ser dig til en fest og går apeshit.* Han fortæller selv, at Hold Kæft var en måde at få den vrede og frustration ud på, som er inde i ham: *Jeg har rigtig, rigtig meget vrede inde i mig selv omkring de her emner, og jeg har brug for at få afløb for det. Det er mere en terapeutisk proces, hvor jeg kan få afløb for noget af min vrede og mine frustrationer over de oplevelser og tanker, der fylder i mig.*

Han har dog også et ønske om at få brudt med nogle tidligere mønstre i hiphopgenren: *Jeg vil sige, at jeg er på en mission om at gøre op med de der tilbagestående hiphop-normer, som ikke har rykket sig siden 90'erne. Jeg rummer det hele, men vil gerne stille mig selv som et lyrisk bevidst alternativ til den rap, vi kender.*

Overgreb og sexismen har gennemsyret mange forskellige dele af vores samfund og ovenpå flere MeToo-bølger, som langsomt har udviklet sig til en vigtig og nødvendig tsunami, er det blevet klart for mange, hvordan visse personer aktivt vælger at omgås andre med giftig adfærd - og især i hvilke miljøer, sexismen finder sted. For nyligt måtte mediebranchen stå for skud, hvilket viste sig at være en langvarig oprydning, der trak spor hele vejen op ad direktionsgangen. Musikbranchen går heller ikke under radaren, når det handler om sexismen. Tilbage i oktober valgte Sulka, en ung kvindelig rapper, at tage en pause fra at spille koncerter, fordi hun havde oplevet sexistisk adfærd. Hun beskrev flere nedgø-

rende handlinger mod hende internt i branchen – på trods af at hun netop rapper om, hvordan den adfærd er ødelæggende.

Derfor spørger jeg også Carl Knast, hvordan Hold Kæft er blevet modtaget: *Jeg kan godt mærke, at der er nogle, der ikke hilser på mig, efter jeg har lavet den sang, og det passer mig rigtig fint, for jeg gider ikke at snakke med dem. Jeg fornemmer, at folk ved, hvor jeg står politisk, og den bevidsthed kan jeg godt lide, fordi den forebygger potentielle konfrontationer, som jeg måske ellers ville tage med mine omgivelser, men jeg føler også, at jeg har nogle gode snakke i de miljøer, jeg befærder mig i professionelt og privat.*

At Hold Kæft handler om et tungt emne og at Carl vælger at være eksplicit i sin tekst om voldtægt, kan gøre sangen svær at lytte til, hvis man på den ene eller anden måde har det tæt på. Det er han opmærksom på: *Jeg håber, at de der kan bruge det til noget, gør det, og jeg forstår også godt, hvis det er for hårdt at lytte til.*

Da jeg gik hjem fra interviewet med Carl Knast, gik jeg og forsøgte at skrive artiklen inde i mit hoved. Normalt plejer det at være ret nemt, for når du har

fået svar på dine spørgsmål, så har du fået det skelet, som du skal bruge, og så er den sidste del af arbejdsprocessen at lægge lag af kød på skelettet, til du har en krop, der kan bevæge sig og sendes ud i verden. Men jeg var på overarbejde ifht den her artikel, for skelettet stod foran mig, men det var svært at få kroppen til at hænge sammen, uden at hænderne havde femten fingre, eller at hovedet var trekantet - måske fordi interviewet i højere grad var en lidt flydende substans eller fornemmelse. Måske bundede det hele i, at jeg troede, at jeg var i gang med at bygge en historie om omkring et menneske, når det, jeg i virkeligheden havde med at gøre, var noget andet.

Jeg spørger på et tidspunkt Carl Knast, om han føler sig fremmedgjort, fordi han bl.a. rapper denne linje på 20XX: *Carl har karse, ik' army, men mere som marsmænd* og også fordi han bruger alien-emojien konsistent på sociale medier. Til det svarer han: *Min historie er, at jeg kom i en kapsel, og det jeg gør, det er, at jeg betragter menneskeheden, og fordi jeg kommer fra det ydre rum, så tror jeg også, at jeg stiller spørgsmål, som den menneskelige race ikke tænker over eller ser, fordi det er en del af dens natur.*

Og skal jeg være helt ærlig, så tror jeg faktisk på, at det passer.

Modersmålet som bro til det 'mainstream': Hvordan skoler sikrer deltagelsesmuligheder for børn og forældre, der ikke har dansk som førstesprog

Af NANNA VESTERGAARD AHRENSBERG // nannava@ps.au.dk

Ukrainske flygtningebørn indrulles lige nu i de danske skoler, og det aktualiserer mere generelt kernen i mit ph.d.-projekt. Hvordan møder skolen en stadig større gruppe elever, der ikke nødvendigvis har dansk som førstesprog, og hvad betyder skolens tilgang til minoritetssprog og kultur for elevernes integration?

Min navn er Nanna, og jeg startede som ph.d.-studerende for et års tid siden. Jeg havde ikke fået nok af alt det gode bag de gule mure, så jeg greb muligheden for at dedikere tre år til at forske i mit interessefelt; indvandrere og efterkommeres uddannelse og integration. Jeg vejledes af et stærkt team bestående af Simon Calmar Andersen og Kristina Bakkær Simonsen. Konkret undersøger jeg, om det er gavnligt for indvandrerfamiliers integration, at skolen direkte understøtter elevers minoritetssprog, og i så fald *hvordan* det fremmer deres deltagelsesmuligheder både i og uden for skolen.

Sprog er ikke bare bogstaver og ord men et grundlæggende aspekt af kultur. Det repræsenterer ofte vores ophav, familie, fællesskab og historie. Derfor er spørgsmålet om modersmålsundervisning fx også højpolitisk. Er det fordelagtigt for integrationen, at skoler dyrker elevernes modersmål, eller gør skolen dem en bjørnetjeneste i det lange løb?

Spørger vi den klassiske integrationslitteratur til råds, så er den bedste vej ind i 'mainstreamsamfundet' en fuld tilpasning til majoriteten. Nyere litteratur peger dog på, at en stærk tilknytning til sit ophav kan fremme integration, fordi det åbner op for ressourcer i sproget, og fordi familien giver adgang til etnisk kapital i grupper. Sidstnævnte position indikerer, at

skolen således kan styrke børnenes muligheder for at klare sig godt i skolen, hvis de anerkender og nyttiggør deres flersprogede kompetencer. Vi ved dog stadig meget lidt om, *hvordan* dette højner indvandrere og efterkommeres kapacitet til uddannelsesmæssig succes, fordi mekanismerne og deres indbyrdes samspil er teoretisk og empirisk underbelyst.

Flere mekanismer er plausible og kan fungere på samme tid. Kognitive forklaringer understreger, at når førstesproget understøttes i skolen og forbedres over tid, smitter det af på færdighederne på andetsproget (dansk). Intra-personelle forklaringer påpeger, at det øger elevernes motivation, engagement og tiltro til egne evner, og interpersonelle forklaringer peger på, at det muliggør mere støtte og hjælp fra familie og netværk.

I mit ph.d.-projekt forsøger jeg gennem forskellige delprojekter at teoretisere og undersøge disse processer. Hvor litteraturen primært har interesseret sig for skoleoutcomes, undersøger jeg også, hvilken betydningen understøttelsen af minoritetssprog i skolen har for deres nationale og politiske følelser. Med afsæt i litteraturen om policy feedbacks, kan skolens signaler om tosprogedes kompetencer og værd give udslag i, ikke kun et mere positivt syn på skolen, men også på institutioner generelt samt skabe en

større følelse af tilhør.

Men hvordan undersøger man så de forhold? Det bruger jeg meget af min tid som ph.d.-studerende på at gruble over. Et af de projekter, jeg lige nu arbejder på sammen med gode kollegaer, er, READit – en understøttende læseindsats i hjemmet. I et nationalt felteksperiment giver vi en randomiseret gruppe af børn i 1. og 2. klasse og deres forældre en taske med bøger, samt adgang til en it-plattform med e-bøger og vejledning. Vi undersøger, om interventionen øger børnenes læsefærdigheder og eksperimenterer med differentieret materiale og tilgange. Gør adgangen til bøger på modersmålet og anerkendelsen af minoritetssproglige ressourcer, at tosprogede familier bliver mere motiverede til at læse? Styrker det børnenes dansk-færdigheder? Og opfattes skolen – og andre institutioner – som mere lydhøre? Jeg er spændt på at se resultaterne.

Ved siden af selve forskningen, er en stor del af ph.d.'en at undervise – og det holder jeg meget af.

Og til efteråret udbyder jeg mit eget valgfag for 5. semesterstuderende. Så hvis du synes, at integrations- og uddannelsesområdet er spændende, så er faget *'Indvandrere og efterkommeres uddannelsesmæssige succes: Teori og praksis'*, måske noget for dig. Seminaret handler om, hvordan forskellige kontekster – lige fra uddannelsessystemer til classesammensætning – har betydning for indvandrere og efterkommeres trivsel, tilhør og vej gennem uddannelsessystemet. På seminaret forsøger vi at forstå og kvalificere aktuelle debatter om integration og uddannelse, ved at arbejde i krydsfeltet mellem sociologisk teori, praksis, metode og policy-evaluering, herunder ved at trække på interne og eksterne oplægsholdere.

Risikoledelse i leveringen af velfærdsydelser

SVAR AF EMILY TANGSGAARD CHRISTENSEN // ertc@ps.au.dk

SPØRGSMÅL AF LOTTE BØGH ANDERSEN // lotte@ps.au.dk

Hvad er risiko og risikoledelse, og hvorfor er det vigtigt?

Tak til Lotte Bøgh Andersen for at sende forskerstafetten videre til mig med spørgsmålene: *hvad er risiko og risikoledelse, og hvorfor er det vigtigt?* Det er spørgsmål, som jeg adresserer i min Ph.d.-afhandling ”Risk Management in Public Service Delivery”. Jeg vil derfor her lave samme afgrænsning, som i min forskning om risikoledelse: Fokus er på ledere og medarbejdere, der leverer velfærdsydelser til borgere – eksempelvis på sundheds- og socialområderne. Vi befinder os altså på frontlinjen i den offentlige sektor. Med det på plads kan vi vende os mod definitionerne og hvorfor vi overhovedet skal interessere os for risikoledelse. Lad os starte med det sidste.

Risikoledelse er vigtigt, fordi risici er allestedsnærværende i leveringen af velfærdsydelser. Et par eksempler kan hjælpe til at spore os ind på kernen af risikobegrebet. Tænk på en socialrådgiver, der skal håndtere og oplyse en sag, hvor der er mistanke om at et barn misbruges i hjemmet og potentielt skal tvangs fjernes fra sine forældre. Sagsbehandlingen beror dels på den information, som er tilgængelig, men også på socialrådgiverens faglige viden, normer og erfaring. En vifte af tiltag er mulige, men helt sikkert kan det deles op i foranstaltninger i hjemmet eller foranstaltninger uden for hjemmet. I denne type situation er der en høj grad af usikkerhed og samtidig potentielt negative konsekvenser for både barn og forældre. Det er meget alvorligt at fjerne et barn på et ufuldstændigt grundlag, men det er også meget alvorligt ikke at reagere tilstrækkeligt og fastholde et barn i et skadeligt miljø. Et andet eksempel er den lægefaglige vurdering af, hvilken type behandling en kræftpatient skal modtage. Effekten af behandlin-

gen er betinget af forskellige faktorer som patientens alder, køn, livsstil og sygdomshistorik. Der kan derfor være en høj grad af usikkerhed omkring hvordan patienten vil reagere på forskellige behandlinger, og potentielt uønskede konsekvenser for patienten.

Det leder os til definitionen af risiko. Risiko er et spørgsmål om usikkerhed og et spørgsmål om konsekvens. Der er delte meninger om, hvad risiko er, og hvis du læser i et økonomisk eller ingeniørtidsskrift vil du støde på definitioner, hvor det antages at det er muligt at tilskrive sandsynligheder til forskellige konsekvenser.

Genstandsfeltet for risikoledelse i leveringen af velfærdsydelser er situationer, hvor der er en høj grad af usikkerhed og potentielt negative konsekvenser for borgerne. Tænk tilbage på lægen og socialrådgiveren. Det er ikke atypiske situationer de står i. Men det er situationer og komplekse beslutninger, hvor lederen kan understøtte at der tilvejebringes det bedst mulige beslutningsgrundlag. Risikoledelse er en ledelsesadfærd rettet mod at sætte medarbejdere i stand til at afværge negative konsekvenser for borgerne i risikosituationer.

Mit teoretiske og empiriske arbejde med risikoledelse peger på at der er tre dimensioner i ledelsesadfærd: Risikoledelse før, under og efter risikosituationen. Før risikosituationen består ledelsesadfærd i at organisere arbejdsrutiner. Konkret handler det om at sammensætte en medarbejdergruppe med forskellige kompetencer og erfaringsniveau, men også at koordinere arbejdsdelingen og sikre at der er nogle faste strukturer i arbejdet. Under risikosituationen

består ledelsesadfærden i at yde en faglig sparring med medarbejderne. Konkret handler det om at spørge ind til medarbejdernes faglige vurdering, opfordre dem til at begrunde den, og spørge ind til om de har overvejet fordele og ulemper ved alternative beslutninger. Efter risikosituationen består ledelsesadfærden i at facilitere opfølgningsaktiviteter. Konkret handler det om at give medarbejderne feedback på, hvordan de håndterede risikosituationen, drøfte om noget kunne have været gjort anderledes, sikre videndeling i organisationen, men også revidere arbejdsprocedurer hvis det er nødvendigt. På denne måde føder de tre dimensioner af risikoleddelse ind i hinanden.

Det er væsentligt at være opmærksom på at risikoleddelse er en ressourcekrævende ledelsesadfærd. Det er i praksis umuligt fuldstændigt at eliminere risici for borgerne, og risikoleddelse kræver en aktiv prioritering, fordi det kommer på bekostning af andre aktiviteter for både ledere og medarbejdere. Sagt med andre ord: Der er i nogle tilfælde et trade-off mellem organisatorisk effektivitet og reduktion af risici for borgerne. Der er ikke noget nemt svar på, hvordan denne balance opnås i offentlige organisationer. Politisk kan det nemlig være vanskeligt at acceptere risici for borgerne, fordi leveringen af velfærdsydelser er et spørgsmål om politisk prioritering af skattekroner. Derfor er der høje forventninger til at borgere ikke oplever negative konsekvenser, når de eksempelvis er indlagt på hospitalet eller skal hjælpes af kommunen.

Netop derfor er det nødvendigt at vi har en åben, politisk diskussion af prioriteringer: Hvor langt skal vi gå for at reducere risici for borgere i leveringen af velfærdsydelser når vi ved at det kommer med en pris? Kan vi acceptere, at der i nogle tilfælde træffes uhensigtsmæssige beslutninger i børnesager, fordi beslutningerne hviler på et ufuldkomment informationsgrundlag og det ville være enormt ressourcekrævende at tilvejebringe et beslutningsgrundlag der måske kun er marginalt bedre? Denne type afvejninger finder allerede sted i prioriteringen af skattekroner. Anlæg af rundkørsler sker ud fra en vurdering af at det fører til færre ulykker end lysregulering gør, fordi bilisterne tvinges til at sænke farten. Medicinrådet, der udarbejder anbefalinger omkring prioritering af lægemidler, er et andet eksempel på at omkostninger vejes op mod fordele. Risikoleddelse kan altså betragtes som et ledelsesmæssigt værktøj til at forbedre beslutningsgrundlaget i situationer, hvor der er risici for borgerne. I og med at det er en ressourcekrævende ledelsesadfærd, kræver det en aktiv prioritering fra lederen, og derfor er det vigtigt at der er åbenhed om de potentielle trade-offs der er mellem at reducere risici og organisatorisk effektivitet.

Jeg vil gerne sende stafetten videre til Ea Høg Utoft, som laver vigtig forskning om et emne, der optager mig meget, og jeg vil derfor gerne spørge: Hvis vi lægger fortællingen om familie og børn til side, hvilke andre faktorer har så betydning for at det er svært at fastholde kvindelige forskere i academia, og hvad bør vi gøre ved det?

Gode råd og en krammer til fisken fra en fisk

Af Martine Villum Brumsbjerg // martine.brumsbjerg@outlook.dk

Nu er vi gået ind i april måned og fiskens sæson er slut. Jeg var så heldig at blive født d. 10. marts år 2000. Nå, men jeg er en fisk – det var der, vi kom fra. Fisken er et vandtegn med følelserne helt ude på gællerne. Vi dagdrømmer meget (nogen vil synes for meget). Virkeligheden interesserer os kun momentalt, indtil vi igen får muligheden for bare at skride fra det hele og smutte ind ad bagdøren til den lille stue, vi har indrettet i vores hjerne. Hvis du er fisk, kan du måske relatere? Nu har det lige været vores sæson, min fiskeven, og vi skal til at reflektere (mere end vi gør i forvejen), så her kommer et par råd fra en fisk til at få det fulde udbytte af dine styrker og svagheder.

For god ordens skyld vil jeg lige hurtigt sige; der er nogle, som afskyr stjernetegn, fordi det skulle være noget åndeligt fis. Jeg vil blot nævne, at penge er en social konstruktion. Vi kunne ligeså godt købe brød med dørhåndtag, men det gør vi ikke, fordi... Fordi det gør vi bare ikke? Dit liv er styret af papirsedler og tal på en skærm – altså det er da også lidt noget fis? Men ja, back to fishy business.

Bare rolig, strømmen hiver dig med, hvis du sidder fast i et problem

Hvis vi støder ind i problemer, så flyder vi videre – næsten uanset hvor stor en udfordring vi ramler ind i, så kommer der altid en ny bølge, som vi kan ride på. Lad det flyde. Fisk er omgivet af et mystisk held og kan ofte få rodet sig ud af selv de mest tunge

situationer. Stol på strømmen. Det betyder ikke, at vi bare altid er flying high on happiness. Som fisk er vi også nogle ekstremt følelsesvæsener, og det er helt okay. Følelser må gerne blive følt. Græd alt det du vil (det gælder alle – ikke kun fisk). Personligt elsker jeg at græde salte tårer – det minder mig om min tid som fisk, før jeg kom herop på land.

Allier dig med andre fisk

Jeg har en yndlings-antik-butik, fordi det er en virkelig dejlig butik, og fordi de to kvinder, der ejer den, er enormt søde. En dag står der en ung kvinde bag kassen, som roser mig for den ring, jeg har på, som skal forestille en solnedgang over vandet. Så fortæller jeg hende, at den symboliserer, at jeg er fisk, og det viser sig, at hun også er fisk. Vi bonder over at

være nogle ekstremt ubeslutsomme rodehoveder, som egentlig helst vil droppe ud af vores uddannelser for at lave tryk på t-shirts. Jeg viser hende min t-shirt, som jeg har lavet et tryk på, og vi snakker uironisk om, at man bare burde starte en produktion af t-shirts nede på Godsbanen. Hun så udelukkende muligheder og ingen begrænsninger. Med en fisk vil du opleve nysgerrighed og passion, og du kan drømme derudad og drømme stort. Jeg har nogle drømme, som jeg tror, at en del af min omgangskreds, synes virker totalt vanvittige - men der er fisk gode til at sige: "Fuck en fed idé, you go sister!" Generelt bliver drømme ret hurtigt til planer for fisk, fordi vi ikke altid ser begrænsninger - og det kan være en gigantisk fordel. Der kan dog være problemer i at være to fisk i samme relation, fordi det godt kan blive ret spacy, og fordi der måske kan mangle en til lige at slukke for de voldsomme følelser, men for mig er fiskerelationer vanvittigt givende, for der er ingen grænser. Som fisk skal man dog bare huske, at man skal have tømt opvaskemaskinen og betalt sine regninger, for den fysiske verden eksisterer stadig - desværre - har jeg lyst til at sige.

Pas på dig selv

Vi fisk er ofte lidt for søde og rare. Jeg kan fx godt være slem til at lade andre træde på mig, fordi jeg helst ikke vil gøre nogen sure. Men du gør dit bedste - og hvis ikke du gør dit bedste, så ved du, hvor du skal lægge din energi for at undgå at gøre dig selv og andre dårligt tilpas. Pas på med at please andre for meget, for nogle udnytter det. Fisk har desuden nemt ved at blive misbrugere af stoffer og alkohol, så husk også at passe på dig selv fysisk.

Lav noget kunst

Fisk er nogle drømmere. Jeg har tit fået skæld ud gennem min skoletid, fordi jeg hellere ville stirre tomt ud i luften end at lære at dividere. Det hele bunder i, at jeg lever to liv på samme tid; jeg lever herude og så har jeg bygget sådan en meta-minecraft-verden inde i mit hoved. Hvis du har det på samme måde, så kan du heldigvis bruge dit rige indre liv til at skabe noget i den virkelige verden. Måske har du en særlig evne til at se mønstre for dig, som andre ikke kan se? Fiskens planet er Neptun, og Neptun står for alt det irrationelle og drømmende, og hvis du drømmer om

at gå all in på at blive kunstner, så kan det godt være, at det synes irrationelt for nogen, men hvis du er fisk, så vil det egentlig være en ret naturlig ting. Jeg forestiller mig, at jeg tager på højskole, spiller musik 24 timer i døgnet, og når jeg kommer tilbage, så tager jeg en kandidat, men som en af mine gode venner sagde: "Du kommer aldrig til at tage den kandidat, Martine." Undskyld mor.

Det korte af det lange er: Fisk er gode til kunstneriske ting, så hvis du føler dig lidt utilstrækkelig i hverdagen så husk, at du altid kan forsøge dig med noget kunstnerisk - det kan være alverdens ting. Fle- re krøllede hjerner ud i verden! Og hvis du ikke kan få dig selv til at passe ind i den klassiske karrierkasse med 9-5, så er det helt okay. Dine talenter ligger måske bare et andet sted.

Øv dig i at tage det første skridt

Personligt er det her nok det punkt, som fungerer dårligst for mig, for jeg duer ikke til det selv. Som man siger: *Fisk skal tages*. Det lyder lummert, men det betyder egentlig bare, at fisk godt kan være sådan lidt tilbageholdende med at opsøge andre. Her opstår der så et andet problem, for selvom fisken faktisk er et meget socialt tegn, så er det også ret introvert, og det betyder, at folk ikke altid føler, at de ved, hvor de har os henne, fordi vi fiskehoveder godt kan virke så verdensfjerne. Dette kommer sig også til udtryk i kærlighedslivet; vi nyder vores alenetid, og hvis man forstyrrer os i vores hellige kvalitetstid med os selv, så kan vi nærmest virke fornærmede. Andre gange håber vi bare, at en vil komme og flå musikken ud af vores ører og fri spontant til os. Vi kan være lidt forvirrende. Til gengæld er fisken virkelig omsorgsfuld som kæreste, og vi føler ekstremt dybe følelser - den kan jeg i hvert fald skrive under på, av av av. Vi kan næsten flyde totalt ind i vores partner (apropos at være verdensfjern). Derudover er fisk ret glade for at prøve nye ting af, så hvis du vil eksperimentere "på det dybe hav", hvis du forstår sådan en, så er fisken en god partner at slå sig sammen med, for som jeg skrev tidligere: der er ingen grænser, og der er plads til at drømme.

Til slut vil jeg bare sige: Tro på jeres egenskaber, fisk. Og så sender jeg et varmt saltvandskram.

BREVKANDEN

AF NIELS MUNKHOLM // nielsmunkholm@hotmail.com

& FREDERIKKE RAFN // frederikkerafnpetersen@gmail.com

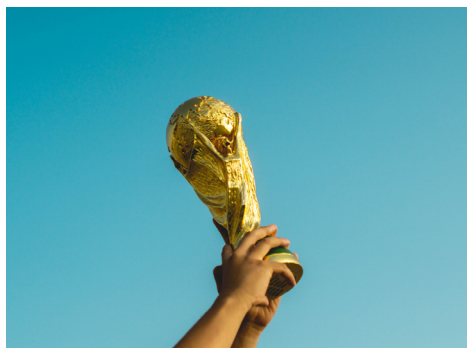
Kære brevkanden: Hvordan forklarer jeg en, at jeg ikke ønsker at være hendes veninde mere?

Kære ViUnge-læser

Det er unægtelig en kedelig affære, at du ikke har lyst til at være i dit venindeforhold længere. Vi har to approaches, du kan afprøve. Den første vil vi vurdere er en meget langsigtet løsning, hvor den anden er den mest omkostningseffektive, men også klart den hårdeste.

Den første er relevant, hvis du vurderer dig selv til at være meget konfliktsky. Her er metoden det klassiske fade out, kombineret med fravær af emojis i beskeder. Svar undvigende og vagt, når din veninde tager initiativ. Snak primært om, hvor travlt du har, når du grundet dårlig samvittighed endelig møder op til en aftale. Undlad at spørge ind til din venindes liv og sørg for kun at snak om dig selv, for at din veninde ikke får noget udbytte af jeres kaffeaftaler. Hvis du er villig til at gå planken ud, kan det også være gavnligt at fake, at du er blevet ramt af amors pil, jf. Jesper Buch, og bruge det som undskyldning, hver gang hun spørger, om I skal lave noget. Kort sagt handler det om at lade venskabet langsomt dø hen, så det til sidst er hende, der stopper den.

Den anden er relevant, hvis du er no bullshit-typen. Her handler det simpelthen om at skrive simpelt og kort til din veninde: "har du tid til at gå en tur i morgen?" og i løbet af turen fortælle din veninde, at I ikke kan være veninder mere. Hvilke grunde du opstiller, afhænger selvfølgelig af konteksten. Hvis det er fordi din veninde har gjort noget nederen, kan du bruge det som bevæggrund. Hvis det er fordi, du simpelthen bare er blevet træt af din veninde, er det måske mere fornuftigt at bruge "det er ikke dig, det er mig"-bevæggrunden. Her er det især heldigt, hvis I er gået ned ad forskellige livsstier siden jeres venskab startede, som du med stor succes vil kunne spille på.

Vi håber, at det har givet lidt inspiration til, hvordan du kan fortælle din veninde, at I ikke skal være veninder mere.

Kh Brevkanden

Kære brevkanden, kan jeg tillade mig ikke at læse min kærestes speciale, fordi jeg tror, den er kedelig?

Kære kæreste til en specialeskriver

Det er unægtelig en kedelig affære, at du ikke har lyst til at læse din kærestes kedelige speciale. Vi har her stor forståelse for din svære situation. Det korte svar på dit spørgsmål er simpelthen nej. Dog har vi i Brevkanden for nyligt hørt om et trick, der måske kan gøre din læsning af din kærestes speciale lidt mere overskueligt. For nyligt fortalte en af nærværende forfatteres roomie, hvordan man kan absorbere et speciale som en svamp. Her er taktikken at starte med at læse abstract, indledning og konklusion. Herefter læses alle overskrifter i specialet samt første og sidste sætning i de enkelte afsnit. Til sidst læses konklusionen igen. Dette vil tage meget kortere tid end at nå igennem samtlige 120.000 anslag og forhåbentligt give dig nok til, at du kan komme med lidt fornuftig feedback, så din kæreste ikke opdager, at du har sprunget over hvor gærdet var lavest.

Vi håber, at det har løst dit svære dilemma.

Kh Brevkanden

POLITOGISK FORENING

Kære IFSK

Den første måned af foråret er slut, hvilket betyder, at april står for døren. April bliver en stor måned for PF og vores medlemmer. Der vil blive afholdt faglige såvel som store festlige arrangementer. Det største arrangement værende Kapsejladsen, som bliver afholdt d. 29. april. Her skal fem bestyrelses-medlemmer dyste om Det Gyldne Bækken. I den forbindelse afholdt PF intern udtagelse d. 23. marts for at finde sejlerholdet. Tusind tak for den solide opbakning! Det gav ekstra energi til sejlerne.

Torsdag d. 31. marts inviterer PF til ideologisk boksekamp mellem Alex Vanopslagh (LA) og Karsten Hønge (SF). De går i ringen til en ideologisk infight om emner som beskæftigelse, ulighed/fattigdom og skat/erhverv. Debatten vil foregå i en uformel tone, hvor I har mulighed for at tage aktiv del i debatten. Der vil desuden være mulighed for at købe øl og sodavand til arrangementet. Arrangementet er gratis!

Source: <https://www.facebook.com/MinisterRaadet/>

Forårsquiz

- a) Hvor mange helligdage er der i april?
- b) Hvem er højest af Alexander Vanopslagh og Karsten Hønge?
- c) Hvad kaldes PF's båd til kapsejladsen?

Fra d. 2. til d. 7. april drager 35 statskundskab- og samfundsfagsstuderende til Bukarest! Her skal de bo på Popcorn Hostel og bl.a. opleve guidet ture til både parlamentet og ambassaden. Fællesspisning og pubcrawl er også på programmet. Der vil også være mulighed for at lære sine medstuderende bedre at kende.

// PF- Bureaukratisk Basarm

MUSIKMAGISTRATEN

AF JEPPE KJÆRGAARD // jkjaergaard0304@gmail.com

Sidste måned gav jeg mig i kast med mit yndlingsalbum for hvert år i 80'erne – tak til alle jer, der har været søde at opfordre til diskussion og dele kommentarer til mine valg. I denne måned griber vi fat i 90'ernes mangefacetterede ansigt, hvor musikverdenen i mine øjne og ører på fantastisk vis inviterer en mere broget forsamling indenfor årtiets døre. Personligt er det mit favoritår, hvad musik angår, da det føles som en udtømmelig kilde af kreative og fascinerende musikscener. Jeg håber i vil lytte med som i læser artiklen, og kan blive udsat for lidt inspiration.

1990 – Heaven or Las Vegas, Cocteau Twins

Ved det første anslag på åbningsnummeret, *Cherry Coloured Funk*, kan man fornemme hængslerne åbne en dør til en drømmefyldt fantasiverden. Efter Robin Guthries bløde og æteriske guitartone har markeret sig som nummerets første fokuspunkt introduceres Elisabeth Fraziers fløjlsbløde stemme, som på et uforståeligt sprog leverer himmelske melodier og vokalharmonier. Mine personlige favoritnumre på dette album er åbningsnummeret, titelnummeret og *I Wear Your Ring*, men der er ikke ét svagt moment på albummets 37 minutters køretid. I mange musikhistoriebøger er dette pionéralbummet for genren *dream pop*, der i 90'erne var tæt forbundet af *shoegaze*-scenen, som jeg kommer ind på lige om lidt. Gør dig selv en tjeneste og sæt dette på. Jeg tror, det er få, der ikke bliver tryllebundet af denne eventyrlige musikoplevelse.

Honorable mentions: *Violator* af Depeche Mode, *Goo* af Sonic Youth, *Behavior* af Pet Shop Boys og *Nowhere* af Ride

1991 – Loveless, My Bloody Valentine

Loveless er i et musikhistorisk perspektiv kendt som et af de albums, der har haft den absolut sværeste fødsel, men gud, hvor var det godt, at MBV gad at gå igennem helvede og tilbage igen for at sætte dette album til verden. Flere af bandmedlemmerne fik tinnitus og angstanfald under den langvarige indspilning af pladen, hvor de endte med at besøge 19 studier og næsten få deres pladeselskab til at gå konkurs. Resultatet er dog en milepæl for musikken, og et magnum opus for genren *shoegaze*, hvor guitarens rolle i rockmusikken blev komplet redefineret. Gennem ekstrem manipulation af guitarens lyd med guitarpedaler og alternative stemninger skabte de sange, som indeholder et hav af skvulpende støjbjerge, der kan flytte tektoniske plader. Jeg skulle personligt bruge mange forsøg på rigtigt at forstå, hvad appellen i denne musik er. Numrene forekom mig i første omgang som et besværligt støjkaos. Men som jeg langsomt lærte sangene bedre at kende, åbnede der sig en alternativ verden, hvor man kan forsvinde i de grovkornede guitartoner. Jeg vil personligt anbefale

at starte med åbningsnummeret *only shallow* eller *i only said*, som i min optik er lidt lettere tilgængelige.

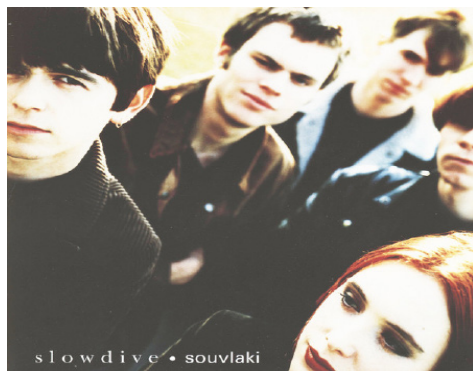
Honorable mentions: *The Low End Theory af A Tribe Called Quest, Laughing Stock af Talk Talk, Blue Lines af Massive Attack og Nevermind af Nirvana*

1992 – Lazer Guided Melodies, Spiritualized

Dette album er på mange måder markant lettere at fordøje end *Loveless*, men har stadig klare elementer fra *shoegaze*-scenen, hvor der bliver gjort plads til, at guitaren får lov til at skabe sig i støjkavalkader. Dog føles *Lazer Guided Melodies* som et album, der er skrevet og indspillet på en rumstation, hvor frontmanden Jason Spaceman har forsøgt at kondensere sine udenjordske observationer ned til et 61 minutters album. På denne måde veksler dette album på elegant vis imellem atmosfæriske og vægtløse passager til kaotiske og voldsomme støjbilleder. I særdeleshed er nummeret *Shine a Light* et godt eksempel på dette, som i starten kan give en følelse af at kredse langsomt rundt udenfor Jordens gravitationsfelt, hvor man mod slutningen af nummeret er blevet fanget i en voldsom meteorregn. Det er blot ét fantastisk nummer taget fra en formidabelt album fra en kunstner, der har et bredt katalog af auditive rumrejser.

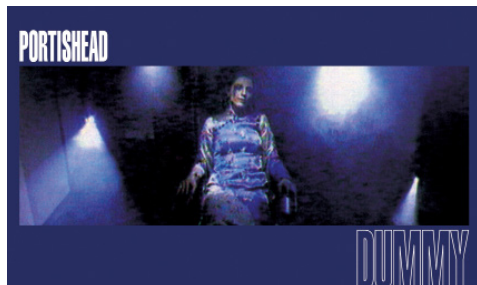
Honorable mentions: *Selected Ambient Works 85-92 af Aphex Twin, Bizarre Ride II the Pharcyde af The Pharcyde og The Chronic af Dr. Dre*

1993 – Souvlaki, Slowdive

Souvlaki er endnu en klassiker indenfor *shoegaze*, og har i langt større grad elementer fra *dream pop*, som Cocteau Twins forfinede i 1990. På samme måde som My Bloody Valentine benyttede Slowdive sig af mangfoldige effekter på sin guitarer, og vokalen blev i større grad en del af lydbilledet i stedet for at være det primære fokuspunkt. Alle numre på *Souvlaki* er som tilsørede drømme, og er et perfekt lyt om aftenen. Højdepunktet er dog at finde på *When the Sun Hits* som er et af de bedste eksempler på, hvor smuk og kakofonisk katarsis *shoegaze* kan bringe.

Honorable mentions: *Painful af Yo La Tengo, Debut af Björk, Rid of Me af PJ Harvey og So Tonight That I Might See af Mazzy Star*

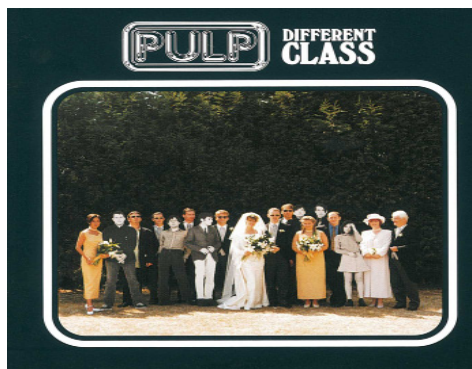

1994 – Dummy, Portishead

Dummy er et af hovedværkerne indenfor genren *trip hop*, der særligt havde hjemstavn i Bristol i 90'erne. Trip hoppen er kendetegnet ved en blanding af hip hop-beats, elektronisk musik og psykedeliske lyde. Portishead ramte hovedet på sømme med dette album, og er generelt præget af en steril og kold stemning og eminente beats. Tag eksempelvis åbningsnummeret *Mysterions*, der starter ballet med et

skarpt beat med scratching, der kunne være taget direkte ud af et hip hop-nummer. Kort efter introduceres en hjemsøgende, æterisk synthesizer, der kunne være taget ud af et gysersoundtrack. I særdeleshed finder man på nummeret *Roads* noget af den absolut smukkeste musik, som jeg anbefaler alle at lytte til. Det er virkelig et nummer, der kryber ind under huden og efterlader én med en tung følelse i sindet. Hjemsøgende smukt.

Honorable mentions: *Selected Ambeint Works Vol. II af Aphex Twin, Parklife af Blur, Mellow Gold af Beck og Crooked Rain, Crooked Rain af Pavement*

1995 – Different Class, Pulp

Når vi kigger tilbage på britpop-scenen i Storbritannien i dag er det ofte med fokus på de to helt store rivaler: Blur og Oasis. Jeg synes dog ikke, at der er nogen tvivl om, at Blur er den klart bedste kandidat til den titel, men for mig er det album, der indkapslede britpoppens udtryk **på optimal vis Different Class af Pulp**. Det er et legesygt album, der inddrager rigtig mange indflydelser fra hele den britiske musikhistorie. Frontmand Jarvis Cocker formår på ironisk og humoristisk vis at portrættere de forskellige britiske sociale klasser på ekstremt velproducerede numre. Det største nummer på albummet er *Common People*, hvor fortælleren møder en pige fra en elitefamilie, der gerne vil prøve at leve som "the common people". Dette fører til en sang, der gennemgår, hvor kedeligt et liv den britiske arbejderklasse i virkeligheden lever og ender med at være en genial stikpille til hele det britiske samfund pakket ind i et hæsblæsende popnummer.

Honorable mentions: *Post af Björk, The Bends af Radiohead, The Infamous af Mobb Deep og Pure Phase af Spiritualized*

1996 – Long Season, Fishmans

Dette album består i virkeligheden kun af et enkelt nummer, som er lidt over 35 minutter. Jeg anser det på mange måder som et historiemæssigt privilegium, at jeg kender til det. Fishmans var et japansk band, der havde sin storhedstid i 90'erne, men blev opbrudt i 1999 efter det pludselige dødsfald af forsangeren Shinji Sato. Efter internettet gjorde sin entre i verden har mange fået øjnene op for Fishmans psykedeliske drømmeverden, og har herigennem fået sig en markant kultstatus i musikverden. Herigennem havde jeg fornøjelsen af at blive introduceret til bandet, og dette album er i særdeleshed en stor oplevelse. Det er som at blive taget med i en rygsæk og blive vist rundt i en magisk japansk regnskov. Gennem albummets køretid når man forbi mange forskellige skæve hjørner, der på elegant vis løber over i den næste passage. Det er meget eksperimenterende musik, men grundlæggende ekstremt lækkert og blødt lydbillede hele nummeret igennem. Hvis du har 35 minutter, så er det en god idé at bruge dem i dette albums selskab.

Honorable mentions: *Emperor Tomato Ketchup af Stereolab, Soundtracks for the Blind af Swans, Richard D. James Album af Aphex Twin, Second Toughest in the Infants af Underworld og ATLiens af Outkast*

1997 – OK Computer, Radiohead

For mig er 1997 meget vel den bedste kandidat til historiens bedste musikår. Blandt andet huserer det et af de mest indflydelsesrige og velansete albums, der er blevet lavet. Det er faktisk svært for mig at skrive om OK Computer, da dets eksistens og storhed har været en meget central del af mit forhold til musik i så lang tid, at jeg næsten tager numrene for givet. Grundlæggende er albummet fyldt med eksemplariske rocknumre, der på kompromisløs facon leverer velskrevne numre, der er formet af perfekt musikalsk håndværk. Mange kender allerede albummet (hvis du ikke gør, så synes jeg du skulle give det et skud!), og alt er allerede skrevet om OK Computer og Radiohead, så jeg vil i stedet efterlade lidt spalteplass til nogle ekstra anbefalinger. Hvert af de følgende albums er også fabelagtige!

Honorable mentions: *Homogenic* af Björk, *Ladies and Gentlemen We Are Floating in Space* af Spiritualized, *S/T* af Buena Vista Social Club, *Dots and Loops* af Stereolab, *I Can Hear the Heart Beating as One* af Yo La Tengo, *Homework* af Daft Punk og *F#A#* ∞ af Godspeed You! Black Emperor

1998 – The Miseducation of Lauryn Hill, Ms. Lauryn Hill

Desværre er dette det eneste soloalbum, som vi har fået af Ms. Lauryn Hill, men det har været nok til

at indgravere hende som et af de helt store navne fra 90'erne. På mange måder favnede Lauryn Hill om alle de store genrer fra den afroamerikanske musikscene på dette album (eksempelvis hip hop, soul og R&B), og blandede dem med stort overskud perfekt sammen. Det er imponerende, hvordan hun både kan rappe med så kirurgisk præcision på det ene nummer, og derefter levere et soulnummer med en af de smukkeste og mest udtryksfulde stemmer. Dette er et lækkert overflødhedshorn af fantastisk musikalsk ekvilibrisme.

Honorable mentions: *Aquemini* af Outkast, *Mezzanine* af Massive Attack og *Music Has the Right to Children*,

1999 – The Soft Bulletin, The Flaming Lips

Fra det første sekund på *The Soft Bulletin* kan man mærke den livsbekræftende energi, som *The Flaming Lips* spiller med på dette album. Med Wayne Coynes infantile stemmeføring og naive tekstunivers er det som at være havnet i en sofistikeret børnehaven, der diskuterer den allestedsnærværende trussel om at skulle dø. Det er til tider en absurd og komisk forestilling, men man kan heller ikke undgå at blive forelsket i den legesyghed, som *The Flaming Lips* arbejder med på dette album. Jeg er særligt glad for nummeret, *Waitin' for a Superman*, der på mange måder virker særligt relevant i disse tider. Som jeg forstår nummeret, handler det om, at vi har særligt brug for Superman – men det måske er blevet lidt for tungt for Superman at skulle løse de problemer, vi står overfor. Min erfaring er, at Wayne Coynes stemme godt kan være lidt svær at vænne sig til, men jeg lover, at når den først rammer, er det som at have en god fantasiven ved sin side.

Honorable mentions: *Ágætis byrjun* af Sigur Rós, 13 af Blur og Cobra and Phases Group Play Voltage in the Milky Night

MÅNEDENS QUIZ

AF NIELS MUNKHOLM // nielsmunkholm@hotmail.com

& FREDERIKKE RAFN // frederikkerafnpetersen@gmail.com

Vi statskundskabere er ellevilde med at tilegne os paratviden og brillere i Bezzerwizzer. Derfor indeholder Kandestøberen en månedens quiz, så du kan blive klogere på verden omkring dig og udfordre dine venner

Teknologi	Hvad hedder den eneste danske astronaut, der har været i rummet, og nu igen står til at skulle afsted?
Natur	I juni 2020 indgik regeringen aftale med R, SF, Ø og Å om at igangsætte forberedelser af naturnationalparker i Danmark. Hvor mange naturnationalparker skal efter planen etableres i fremtiden?
Fodbold	Hvilket landshold formåede ikke at kvalificere sig til VM efter et nederlag til Nordmakedonien?
Kultur	Hvad hedder den biografaktuelle danske film, som ifølge Robert Pattinson er den bedste film, han har set i flere årtier?
International politik	Hvor mange lande er med i NATO?
Formel 1	Kevin Magnussen er tilbage i Haas-bilen i Formel 1. Hvilken placering fik han ved sæsonens første løb i Bahrain?
Infrastruktur	Hvilket land i Europa har mest asfalt per indbygger?
Virkelighedens skurke	Hvem har for nyligt sat sin ø til salg for 125 mio dollars?
Sladderspalten	Det sagde bare smask, da Jesper Buch her for nyligt blev ramt af amors pil. Hvem er Buchens nye udkårne, som han mødte på Ibiza?
Fødevarerforsyninger	Hvilken råvare oplever McDonald's i England akut mangel på som konsekvens af Brexit og Ukrainekrigen?

Svar på quizzen: Andreas Mogensen – 15 naturnationalparker – Italien – Speak No Evil – 30 lande – En flot 5. plads – Danmark – Jeffrey Epstein – Svenske DJ Ida Engberg – Big Tasty og Big Tasty Bacon serveres nu kun med en skive tomat i stedet for to

MÅNDENENS MATRICE

AF OLUF Å HEYGUM BÆRENTSEN // oulf.mail@gmail.com

Ja, hvis der kun er en ting, du skal læse i Kanden, så er det vel Matricen. Vi har placeret det i enden af bladet, som smør i et supermarked, så du skal gennem hele butikken for at få det, du i virkeligheden er kommet efter. God fornøjelse. Det handler om 00'erne.

